

EN JUL MED SAKNAD OCH TACKSAMHET

Sidan 10

Nitton frågor om julen
– utmana dig själv! Sidan 8

Topelius bad inte om glans
men fick den ändå Sidan 26

Så såg julen ut när prästgården
var församlingens hjärta Sidan 19

Tolv månader – en evighet

»2020 var året när de problem vi normalt följer på tryggt avstånd kom oss in på livet.«

ÄR DET NÅGON SOM längre kommer ihåg det? För ett år sedan vid den här tiden fylldes tidningar och Facebook-flöden av tillbakablickar på det decennium vi snart skulle lägga bakom oss. Vilka låtar som präglade tiotalet, vilka trender som definierat årtiondet. Och så vidare. Med tillförsikt och höga förväntningar såg vi fram emot att stiga in i ett nytt årtionde.

Vilken skillnad tolv månader ändå kan göra. När man tänker tillbaka känns det som att tiden för ett år sedan präglades av någon slags kollektiv ungdomlig, sorglös iver. 2020 blev året när vi som samhälle tvingades ta steget ur bekymmerslös ungdom och in i ett vuxenliv fyllt av ansvar, förväntningar och plikter.

VEM HADE för ett år sedan kunnat ana vad som väntade runt hörnet. Att ord som asymtomatisk, superspridare och aerosoler några månader senare skulle vara invanda ord i vår vokabulär. Att samhällen skulle stängas ner och rapporter om överfulla sjukhus och dödsoffer i tusental skulle fylla

nyhetssändningarna. Att munskydd skulle bli en del av vår vardag.

Så nej, det första året i det nya årtiondet blev knappast som någon av oss tänkt det. Men det blev åtminstone en tankeställare. För visst, det är lätt att i nostalgi glorifiera tiden före pandemin som sorglös. Det fanns problem också då. Men likväl, 2020 var något annat. Det var året när de problem vi normalt följer på tryggt avstånd i vår tv-soffa kom oss in på livet.

MAN BORDE VARA försiktig med att ore-
ra kring vilka lärdomar vi kan och kommer dra av det här på längre sikt. Vis av historien brukar människan vara en glömsk var-
else. Kanske man ändå får slänga in en förhoppning om att vår förmåga till både em-
pati och tacksamhet skulle vara större när vi i framtiden, tillbakalutade i våra tv-sof-
for, ser rapportering från någon oroshärd i något avlägset hörn av världen.

Nicklas Storbjörk är ansvarig redaktör på Kyrkpressen.

KP
KYRKPRESSEN

REDAKTIONEN

Ansvarig redaktör, vd
Nicklas Storbjörk
tfn 040 144 6200

Redaktionsansvarig
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Layout
Malin Aho
tfn 040 831 6902

Redaktör
Ulrika Hansson
tfn 040 831 6788

Redaktör
Christa Mickelsson
tfn 050 361 6491

Redaktör
Erika Rönngård
tfn 040 831 6322

Redaktör Österbotten
Johan Sandberg
tfn 040 831 3599

Redaktör
Emelie Wikblad
tfn 040 831 6836

Redaktörer e-post:
förnamn.efternamn@kyrkpressen.fi

KONTAKTUPPGIFTER

Redaktionen i Helsingfors
Tölötorrgatan 2 B vån.8
00260 Helsingfors
tfn 040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A, 68600 Ja-
kobstad, tfn 040 831 3599

Utgivare: Fontana Media Ab
Parabild: Nicklas Storbjörk
Tryck: Botnia Print, Karleby
ISSN 0356-1275

DÄRFÖR FÅR DU KYRKPRESSEN

Kyrkpressens adressuppgifter kom-
mer från församlingarna, som för
register över sina medlemmar.
Kyrkpressen sänds till alla hem i för-
samlingar som prenumererar på den
till sina medlemshushåll. Den är en
hälsning från den församling och
kyrka du tillhör. Kontakta din för-
samling för adressändringar eller
om du inte vill ha KP. Privata prenu-
meranter kontaktar Kyrkpressen:
prenumeration@kyrkpressen.fi •
tfn 040 831 6614

PRENUMERATIONSPRISER:

Finland & Norden 60 € Utlandet 84 €

I DETTA NUMMER

Hon röjer nya spår

Mari Leppänen växte upp i en rörelse som inte godkänner att kvinnor är präster. Nästa år blir hon biskop i Åbo. **Sid 6**

Julfrågesport!

Ritsch ratsch fillibom-
bombom – börja julen
med att testa dina jul-
kunskafer. Gör fråge-
sporten själv eller
utmåna en vän. **Sid 8**

Slutkörd av smärta

När barnen var små
drabbades Titti Sund-
blom av en sjukdom
som ställde hela
tillvaron på ända. **Sid 24**

Julälskaren

När Topelius skrivit
Julvisan och Sibelius
tonsatt den visste de
knappast att de på
var sitt håll skrivit en
av våra mest älskade
psalmer. **Sid 26**

Avdelningar: Nyheter **Sid 4** / Feature **Sid 8** / Inkast **Sid 13** / Den här söndagen **Sid 14** / På gång i din församling **Sid 15** / På gång i stiftet **Sid 21** / Kultur **Sid 22** / Feature **Sid 24** / Kryss **Sid 28**

www.kyrkpressen.fi

facebook.com/kyrkpressen

instagram.com/kyrkpressen

”Jag har lärt mig så mycket av dem”

Vem är du? Anna-Lena Bengelsdorff har i många år jobbat hårt för att synliggöra vikten av en lyckad integration.

– Halla-ahos politik är mobbning, säger hon.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**

Vem är du?

– Jag har jobbat som lärare och är numera pensionerad, tyvärr, för det var ett fint jobb. Jag bor på Kila gård i Raseborg och är jordbrukare på fritiden. Också ett fint jobb.

Vad driver dig att hjälpa asylsökande? Varför känner du så starkt för detta?

– Jag tror att det handlar om att jag begripit vad det är fråga om. GJ Ramstedt som ägde Kila gård före oss, och som jag skrivit en bok om, tog hand om tre jakutiska flyktingar och gav dem ett nytt liv.

– Senare fick jag inspiration av Carl-Gustaf Lilius som outtröttligt satte tid, pengar och

energi på att hjälpa människor i nöd. Goda exempel alltså.

– Dessutom gick det plötsligt upp för mig att jag antagligen inte skulle finnas till, om det vid tiden för marsrevolutionen 1917 hade varit Jussi Halla-aho som dragit upp linjerna för Finlands invandringspolitik. Min ryska mamma och hennes föräldrar var flyktingar.

Vad skulle göra integrationen enklare och mer lyckad i Finland? Vilka misstag gör vi?

– Jag skulle som beslutsfattare ställa mig frågan vem som snarare blir en terrorist eller våldsverkare: den som tas emot hyggligt, får kontakter och vänner och något att syssla med, eller den som behandlas som problemavfall?

– I den lilla boken *Långväga gäster*, som jag gav ut med mina tre flyktinggossar, ger en av dem ett tankvärt svar på hur integrationen borde skötas. Han betonar att alla behöver få arbeta och tas med i en gemenskap för att må bra. Sjuka och svaga behöver omvårdnad för att sedan kunna göra nytta för sig själva och samhället. Han förespråkar också stränghet, att invandrare måste göra rätt för sig.

Du har liknat Jussi Halla-ahos politik vid

GÖR:

Har gett ut flera böcker om bland annat asylsökandes situation i Finland. Alla intäkter går till dem hon skriver om.

LIVSMOTTO:

I en situation där man kan uträtta något är det bara att sätta igång, eftersom man själv har stort utbyte av det.

INTRESSEN:

Jordbrukar på fritiden på gården i Raseborg.

vuxenmobbning i en insändare i Hbl, kan du förklara hur du menar!

– Vid en frågetimme i riksdagen, där skolmobbning togs upp, ställde Halla-aho till vederbörande minister en fråga som inledes med: ”det värsta en förälder kan råka ut för är att ens barn blir mobbat”. Tror han att det bara är finländska föräldrar som har sådana känslor? Har det aldrig gått upp för honom att den misstro och det hat han i politiskt syfte uppmuntrar till, gällande inställningen till våra invandrare, barn som vuxna, inte kan kallas annat än mobbning? Det är lätt att föreställa sig hur man som invandrarförälder skulle känna sig om man under en frågetimme lyssnade till Halla-aho och hans mannar.

Vilka är de viktigaste sakerna du lärt dig av de asylsökande du blivit vän med?

– Det finns mycket. Det som kanske avviker mest från vårt sätt att se är den aktning för äldre generationer som utmärker allt vad de säger och gör. Men också deras förmåga att trots våra myndigheters sätt att sköta de här sakerna hålla modet uppe och sprida glädje omkring sig, inspirerar mig.

Julbönen på julaftonen brukar vara årets publikmagnet i kyrkorna, men den satte coronaepidemin stopp för. I stället har församlingarna kläckt alternativa idéer för att sprida julevangeliet. I Nykarleby julvandrar man med åsnor och får, i Matteus församling sjunger man julsånger enligt konceptet Masked Singer.

TEXT: **KP-REDAKTIONEN**

Kreativa jullösningar i församlingarna

Kan inte barn och vuxna komma till kyrkan för att höra julevangeliet får julevangeliet flytta utomhus. Så tänkte man i Nykarleby församling och ordnade julvandringar i Nykarleby, Munsala och Jeppo veckorna före jul.

Fåren som deltog fick vaktas av herdar på ängen, två åsnor trädde in som Marias och Josefs ledsagare.

»Åsnor tänker först och handlar sedan.«

Katarina Widjeskog-Nylund från Juthas djurgård i Nykarleby säger att åsnorna Cajs och Calippo är vana med både vuxna och barn, men att de kräver någon som har lite koll på dem.

– Man brukar säga att åsnor är envisa, men det är för att de tänker först och handlar sedan. Åsnor är ju bergsdjur, och om man börjar skena iväg i bergen så åker man ned för ett stup.

När åsnor riktigt tänker till så tänker de ordentligt.

– Då är det bäst att ta det lugnt och locka med en morot. Det finns inga andra sätt.

Att fira in julen utomhus satsar man på även i Kristinestad. Kvällen före julafton

sjungs julen in med en kort sångstund i den för kvällen lyktprydda kyrkparken vid Kristinestads kyrka.

På julaftonen ordnar församlingen två korta julböner utomhus, en vid Kristinestads kyrka och en vid Lappfjärds kyrka, som alternativ till att samlas inne i kyrkan. Utomhusjulsböerna blir samlingar kring krubban med barnfamiljer som huvudmålgrupp, men alla är välkomna att ta del av bekanta psalmer och julsånger och julens evangelium.

– Vi hoppas ju att vi får samlas flera än 20 personer över julhelgen och därför vill vi erbjuda alternativ så att alla har möjlighet att gå tryggt på någonting, säger ungdomsarbetsledare **Jeanette Ribacka-Berg**. Också de som kanske inte känner sig trygga att sitta i kyrkbänken tillsammans med andra just nu ska kunna delta.

Vem finns bakom masken?

Matteus församling i Helsingfors hade tänkt ordna en välgörenhetskonsert med jultema, men fick tänka om. De kom på att låna konceptet från tv-programmet Masked Singer Suomi, där maskerade kändisar uppträder med sång och publiken gissar vem som döljer sig bakom masken.

– Masker måste vi ju ändå ha, så vi tog det ett steg längre. Nu försöker vi vara så maskerade som vi bara kan, från topp till tå. Vi gör det här som en humorgrej och bjuder på oss själva, säger **Daniela Strömsholm** som är musikledare i Matteus församling.

»Masker måste vi ändå ha, så vi tog det ett steg längre.«

TIPSA OSS!

Har du ett
nyhetstips?
Epost:
redaktionen@
kyrkpressen.fi
Telefon:
040 831 6902

Vid julvandringen i Nykarleby bar Maria och Josef naturligtvis munskydd.
FOTO: JOHAN SANDBERG

Ingen julvandring utan en åsna. FOTO: JOHAN SANDBERG

Vilka sångare gömmer sig bakom maskerna?
FOTO: MATTEUS FÖRSAMLING

Färdas med åsna och kamel? Inte i Solfs församlings version av julberättelsen. FOTO: OLOF JERN

Drygt tio personer uppträder med kända julsånger och konserten släpps söndagen den 20 december.

Kreativ tolkning i Solf

I Solfs församling görs i år den traditionella jultablån, som brukar höra till familjerna julbön, i videoformat.

Ungdomsarbetsledare **Olof Jern** spelar berättaren, samt sköter film och redigering. Det är en ganska enkel produktion, som filmas och redigeras på en smarttelefon.

Josef och Maria, en änglakör, herdar och vise män är med. Men när tid och plats inte sätter ramarna på samma sätt går det att göra en kreativ tolkning av grundberättelsen, med lite lokal prägel.

Till exempel får flera av berättelsens figurer i den här versionen ta sig fram med lite annorlunda transportmedel: åsna och kameler byts ut mot lastcykel och velomobil.

– Eftersom det är jag som gör filmen så blir den lite färgad av mina intressen, säger Jern.

FOTO: ARKIV/JOHAN SANDBERG

Kim Rantala, Ann-Sofi Storbacka och Max-Olav Lassila.

Tre nya prostar i stiftet

I tisdags utnämnde biskop **Bo-Göran Åstrand** tre nya prostar: kyrkoherden i Larsmo församling **Max-Olav Lassila**, kyrkoherden i Tammerfors svenska församling **Kim Rantala** och chefen för familjerådgivningscentralen inom Raseborgs kyrkliga samfällighet **Ann-Sofi Storbacka**.

Max-Olav Lassila har utfört ett betydelsefullt arbete inom OAS-rörelsen, andlig förnyelse i Borgå stift och samlingarna kring Kyrkhelgen. Lassila har även varit prästerligt ombud i Kyrkomötet och medlem av Stiftsfullmäktige i Borgå stift.

Kim Rantala har utfört ett betydelsefullt arbete som kyrkoherde i en svenskspråkig församling i storstadsmiljö och verkat för goda samhällsrelationer och samarbetet över språkgränserna. Rantala har även varit präst inom de fredsbevarande styrkorna Unifil i Libanon och Sfor i Bosnien.

Ann-Sofi Storbacka har varit kyrkoherde i Ingå församling, men också specialiserat sig som sjukhussjälavårdare och familjerådgivare. Hon har utfört ett betydelsefullt arbete som sjukhuspräst och familjerådgivare samt som chef för familjerådgivningscentralen i Raseborg. Storbacka har även varit konfirmandutbildare i Borgå stift och ansvarig skribent för konfirmandboken *Mitt i allt*.

Johan Candelin blev frikänd av tingsrätten. FOTO: ARKIV/JOHAN SANDBERG

MKV frikänd i tingsrätten

Österbottens tingsrätt har frikänt Martyrkyrkans vänner, dess ordförande **Johan Candelin** samt den åtalade styrelsemedlemmen från åtalet om penninginsamlingsbrott.

Kraven på ersättningar till staten på 2,58 miljoner euro förfaller och staten åläggs betala rättegångskostnaderna. Kvarstaden på föreningens tillgångar förfaller när domen vunnit laga kraft.

Enligt åtalet borde föreningen ha haft tillstånd för penninginsamling när de i samband med sina nyhetsbrev sänt ut en bankgiroblankett till brevvets prenumeranter. Åklagaren yrkade på villkorliga fängelsestraff för de båda åtalade.

Det finns ett mod som föds när man tror

Mari Leppänen är den tredje kvinnan som blir biskop i Finlands evangelisk-lutherska kyrka – och den första med rötter i den laestadianska väckelsen. – Det har lärt mig sådant om utanförskap som jag hoppas jag får nytta av.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

I februari blir Mari Leppänen den första kvinnliga biskopen i Åbo ärkestift, och den tredje kvinnan någonsin som vigs till biskopsämbetet i Finlands evangelisk-lutherska kyrka.

Hon är dessutom den första kvinnliga biskopen som har sina rötter i den gammalla laestadianska väckelsen.

Hur känns det nu?

– Jag känner mig glad och tacksam och samtidigt lätt förundrad, säger hon.

Mari Leppänen jobbar för tillfället som stiftsdekan i Åbo ärkestift.

Hon var ursprungligen kulturforskare, specialiserad på biografier, men studerade också kommunikation. Genom sammanträffanden kom hon att söka ett jobb som informatör i en församling.

– Då kändes det jättefint att få jobba i kyrkan och få lön för det. Medan jag arbetade som informatör lärde jag känna många teologer i min ålder som praktiserade i församlingen. Då började jag fundera på mitt kall.

Hon studerade teologi vid sidan av sitt jobb. År 2012 blev hon prästvigd.

– Min väg var inte alldeles lätt eftersom jag vuxit upp i den gammalla laestadianska väckelsen, som inte godkänner kvinnor som präster. Jag funderade länge.

Förstod du då du fattade beslutet att bli präst vilka följder det skulle få för din kontakt med din egen väckelserörelse?

– Det var en lång process att känna igen mitt kall och medge det för mig själv, för jag hade ju inget exempel att falla tillbaka på. Ännu i slutet av mina teologistudier tänkte jag: Kanske någon gång, senare. Men när jag fattat beslutet så kände jag stor lättnad.

»Mitt liv har lärt mig att det inte finns svar på alla frågor.«

Hon visste att beslutet skulle leda till konflikter och svåra diskussioner, och försökte föra dem inom väckelserörelsen. Dialogen med rörelsens ledning slutade med att både hon och hennes man, som också är präst, fjärmades ur gemenskapen. Samtidigt fick de stöd av många vanliga laestadianer.

– Det var många saker som överraskade mig. Jag hade växt upp inom en stark gemenskap – och sedan stod jag utanför den. Det var någonting som fick mig att stanna upp, men jag lärde mig också mycket av det.

Vad lärde du dig av det – sådant som du kan ha nytta av i arbetet som biskop?

– Jag hoppas att jag lärt mig att få syn på den andliga brottningskampen som många människor för, och att jag lärt mig få syn på vad det är som gör att folk kan bli uteslutna ur andliga gemenskaper. Jag vill uppmuntra människor med olika sorters bakgrund att bygga gemenskap i kyrkan.

Hur har din tro förändrats under din livsresa?

– Mitt liv har lärt mig att det inte finns svar på alla frågor. Jag har också lärt mig att stå ut med att vara tyst tillsammans med Gud. Jag har övat mig i att känna en sorts djup frid. Fast världen och det egna livet kan kännas kaotiskt och skört har jag ändå en tillit till att Gud har lovat ta hand om oss. Jag tror att det finns en sorts mod som föds när man tror.

Vad var det som gjorde att du vågade ställa upp i biskopsvalet?

– Många i vårt stift bad mig göra det. Då tänkte jag att jag som själv försökt uppmuntra kvinnor att söka kyrkoherdetjänster och ledaruppdrag inom kyrkan måste också själv våga stiga fram.

Du är 42 år, en relativt ung biskop. När Björn Vikström blev vald till biskop i Borgå stift sa han att han inte kommer att stanna till pensioneringen. Tänker du som han?

– Jag tror att jag är ungefär i samma ålder som många andra biskopar när de blivit valda, och då har ingen tyckt att de är unga – jag undrar om det att jag upplevs som ung ändå kan vara en könsfråga? Jag tycker att Björns exempel var hälsosamt och bra. Jag har inte velat

slå fast hur jag gör för egen del, men jag tycker att Björn visade ett gott exempel.

Är det viktigt att det finns en annan kvinna i biskopskollegiet – Esbobiskopen Kaisamari Hintikka?

– Absolut, det har väldigt stor betydelse. Jag är väldigt glad över det. Jag skulle inte vara här idag om man inte långsiktigt inom kyrkan skulle ha jobbat för att kvinnor ska få ta plats. Om inte båda könen är representerade är det något som saknas. Då används inte alla gåvor som kunde användas.

Vad är din vision för kyrkan, som biskop?

– Kyrkan är som bäst inne i en stor förändringsprocess. Dagens Finland är mer mångreligiöst och mångkulturellt än förr, och allt fler hör inte till något religiöst samfund alls. Det innebär att kyrkan får en annan roll. Jag hoppas att kyrkan också skulle se de möjligheter det för med sig. Kyrkan har ofta varit en stark aktör i lägen då den inte haft en maktposition. Kanske det ger oss mod att delta i samhällsdebatten och bidra med kyrkans röst i den. Sedan skulle jag hoppas att kyrkan kunde vara modigare i miljöfrågor.

»Björn Vikström visade ett gott exempel.«

Många vanliga finländare bär inte på stora religiösa upplevelser. Hur ser du på kyrkans och trons roll i deras liv?

– Jag tänker att människans liv är som en lång hemresa. Under den resan känner vi gemenskap med varandra och med något större. Kyrkans uppgift är att vara en trygg plats när vi går den vägen.

Finns det något i livet du ångrar?

– Min uppväxt inom den gammalla laestadianska rörelsen var på många vis trygg och bra, men den var också ganska begränsad. Man vågade inte alltid stiga ut ur den världen och interagera med andra, den andliga gemenskapen var sin egen värld. Det fanns mycket gott där, mycket jag är tacksam för. Men jag önskar ibland att jag hade varit modigare, att jag vågat möta andra på ett modigare sätt.

Mari Leppänen är glad, tacksam och förundrad över resultatet i biskopsvalet. FOTO: ANTTI PARTANEN
KAFTOR OY

Mari Leppänen

Nyvald biskop i Åbo ärkestift. Jobbar nu som stiftsdekan i samma stift. Blev prästvigd år 2012.

Familj: Man och tre barn som är 18, 17 och 14 år gamla.

Firar jul så här: Enklare och lugnare än vanligt. "Vi är hemma och så går vi ut i skogen och hittar en gran, och så tänder vi ljus. Om vi inte kan gå i julkyrkan så tittar vi på en strömmad gudstjänst."

Vad kan du om julen?

När skrevs psalmen "Nu tändas tusen juleljus"? Vem har namnsdag på julafton? Vilken ö förknippas med "Sylvias julvisa"? Gör vår julfrågesport!

1. Vem har skrivit musiken till psalmen "Av himlens höjd jag kommen är"?

- a) Martin Luther
- b) Jean Sibelius
- c) Heinrich Albert

2. När skrev Emmy Köhler text och musik till "Nu tändas tusen juleljus"?

- a) År 1860
- b) År 1898
- c) År 1920

3. På medeltiden använde man den så kallade julianska kalendern i Europa. När inföll årets längsta och mörkaste natt enligt den?

- a) 13 december
- b) 14 december
- c) 15 december

4. Det uppstod tidigt en rik legendbildning kring de tre vise männen, och i den västliga kyrkan fick de namnen Caspar, Melchior och Balthasar. Vilka namn används i den syrisk kyrkan?

- a) Apellius, Amerius och Damascus
- b) Larvanda, Hormisdas och Gushnasaph
- c) Galgalat, Malgalat och Sarachin

5. Vilket evangelium är julevangeliet plockat ur?

- a) Markusevangeliet
- b) Matteusevangeliet
- c) Lukasevangeliet

6. Vilket år hade Svenska fruntimmerskolan i Åbo sin första lucia?

- a) 1898
- b) 1908
- c) 1918

7. Astrid Lindgrens "Barnen i Bullerbyn" tycker att rim till julgröten är trist. Lasse hittar på en egen vers. Första raden lyder: "Nu orkar jag inte äta mer." Hur lyder den andra?

- a) Grötrimmen blir bara fler och fler.
- b) Nu vill jag ha mina julklappér.
- c) Hoppas snart att nånting sker.

8. I Astrid Lindgrens "Madicken på Juni-backen" firar familjen Nilsson en ganska trevlig jul. Vad får Nilssons pojke Abbe i julklapp av Madicken?

- a) En korg full av äpplen
- b) Ett munspel
- c) En broderad tygservett

9. Josefoch Maria färdas från Nasaret till Betlehem för att skattskrivna sig för att Josefs släkthärstammar från Betlehem. Vilken kung ur Gamla testamentet är släktens anfader?

- a) Hosea
- b) Saul
- c) David

10. Veckan kring jul finns det många bibliska namn i den finlandssvenska almanackan. Vilket mansnamn firar vi på julafton?

- a) Noel
- b) Adam
- c) Benjamin

11. Viscum Album är det latinska namnet på en växt som vi förknippar med julen. Vad heter växten på svenska?

- a) Mistel
- b) Amaryllis
- c) Hyacint

BILDER: PIXABAY

14. a
15. c
16. a
17. c
18. c
19. c

7. b
8. b
9. c
10. b
11. a
12. c
13. c

Fact
1. a
2. b
3. a
4. b
5. c
6. a

12. "Midvinternattens köld är hård, stjärnorna gnistra och glimma", skaldade Viktor Rydberg i den berömda dikten "Tomten". Hur många verser har dikten?

- a) 9
- b) 10
- c) 11

13. Dikten "Tomten" och illustrationerna vid den första publiceringen år 1881 bidrog till att forma bilden av den svenska jul-tomten. Men vem gjorde illustrationerna?

- a) Gerda Tiréns
- b) Axel Ebbe
- c) Jenny Nyström

14. Sången "O helga natt" har också ett annat namn. Vad kallas sången då?

- a) Adams julsång
- b) Herdens julsång
- c) Idas julvisa

15. Den moderna tomten som avbildas i röd dräkt och stort vitt skägg är ursprungligen baserad på Sankt Nikolaus, en ärkebiskop från Myra. I vilket nuvarande land skulle han varit född?

- a) Irak
- b) Syrien
- c) Turkiet

16. Av tradition ska lutningen av lutfisken påbörjas på Anna-dagen för att hinna bli klar till jul. Vilket datum infaller Anna-dagen?

- a) 9 december
- b) 10 december
- c) 11 december

17. Att titta på filmen "Fanny och Alexander" är en tradition i många familjer på julen. Hur många Oscar-statyer vann filmen?

- a) 2
- b) 3
- c) 4

18. Topelius sång "Sylvias julvisa" förknippas med en ö. Vilken?

- a) Cypern
- b) Sardinien
- c) Sicilien

19. Tiernapojat är en stjärngossetradition som lever starkt i det finska Finland. Vilken härskare hyllar man i de tillhörande sångerna?

- a) Pontus Pilatus
- b) Kejsar Augustus
- c) Tsar Alexander II

Den här julen blir **Maria Eklunds** första jul utan föräldrar. I flera år har hon sört och bearbetat, först sin mammas sjukdom, sedan sin pappas. Nu plockar hon fram barndomens tomtefamilj och är tacksam för det hon fick.

TEXT: **SOFIA TORVALDS** FOTO: **NICKLAS STORBJÖRK**

De är med mig hela tiden

I dag fyller Maria Eklund 41 år, och det här är första julen hon firar utan både sin mamma och pappa.

I höst har hon tillsammans med sin bror röjt upp i huset där hennes föräldrar bodde. De har precis gått igenom julpynt, "julpyntsberget", som hon kallar det.

– Min mamma Melita hade en hjärntumör, som hon dog av i oktober 2017. Ett symptom var att hon förlorade sin logistiska förmåga. Julpynten brukade finnas i en viss skrubbe – men plötsligt fanns de inte där, och vi hittade pynt på alla möjliga ställen. Tre uppsättningar av Tro, hopp och kärlek!

Alltid när de röjer upp i huset är hon och hennes bror Mickus tillsammans. De tittar på grejer och frågar: Vill du ha? De vill nästan alltid ha olika saker. Mickus är tio år äldre än Maria, så deras barndomsminnen är förknippade med olika föremål.

En tomtefamilj brann de båda för, men Maria fick den.

– Men några veckor senare, när vi höll på med följande låda, hittade vi en exakt likadan tomtefamilj som mamma köpt på loppis! Så vi fick varsin.

Den sista med, den första utan

När Maria växte upp präglades hennes jular av pappa Jan-Erik Kak Nymans arbete som präst och kyrkoherde i Jakobstad.

– Mamma älskade att dekorera och pyssla, pappa jobbade mycket kring jul. Hon höll fast vid traditionerna, kanske som en motvikt till pappas december, då han sprang från en julfest till en annan.

På julafton hann de med gröt och skinksmörgås hos mormor och morfar innan de bröt upp för att hinna till kyrkan och barnens julbön.

Den här tomtefamiljen ville både Maria och hennes bror ha. Lyckligvis hittade de två!

»Ändå blev han så otroligt halv när mamma dog.«

– Och på julaftonens förmiddag brukade jag följa med mamma och dela ut julblommor till alla prästankor. När jag var barn kändes det som att de var oändligt många. Samtidigt köpte pappa julklappar, för det gjorde han alltid i sista minuten.

Sedan klämde de in en julmiddag med farmor mellan barnens julbön och kvällens julbön. Sen kom tomten.

– Vi åker fortfarande alltid till barnens julbön, det är min viktigaste jultradition. Jag började sjunga i barnkören när jag var fyra, och det betydde att jag alltid stod på läktaren i Peder-söre kyrka, utklädd till ängel. Så vi sitter fortfarande alltid på läktaren, för det är bara där som utsikten är rätt!

Ifjol levde Maria Eklunds pappa fortfarande, men han var dålig. På julafton låg han på sjukhus och Maria hade influensa, så de kunde inte träffas.

– Den julen blev både den sista julen med pap-

pa och den första utan honom. Jag tror nästan att den här julen kommer att bli lättare.

Bollplanket var borta

De senaste åren har varit en berg- och dalbana av sjukdom och sorg, men också av glädje och gemenskap.

– Det var bara ett år mellan att mamma dog och att pappa blev sjuk. Det känns att vi gått igenom många år av sjukdom.

Hennes mammas sjukdomstid blev en tung process för dem alla. Tumören bröt ner hennes hjärna, hon tappade språket, och till slut fick hon svårt att förstå vad andra sa till henne.

– Så mycket av hennes personlighet gick förlorad. Det kändes som om vi förlorade henne långt innan hon dog.

Hennes pappa var stark genom alltihop.

– Han var den där trygga och stabila medan jag är en känslomänniska. Han var alltid lugn, alltid sansad. Ändå blev han så otroligt halv när mamma dog.

När Marias mamma dog var det pappas tur att falla samman.

– Genast blev jag superorolig för honom. Jag tänkte att han kommer att dö av hjärtesorg.

Hennes föräldrar hade varit gifta i femtio år. Hans bollplank var borta.

– Och han måste ju få bolla idéer med någon, så i början kunde han ringa mig fem–sex gånger per dag. Det var underbart, men också tungt. Jag tog ett kolossalt psykiskt ansvar för honom, vilket betydde att jag blev ännu tröttare.

Det följande slaget var pappa Kak Nymans leukemidiagnos.

– När pappa fick sin leukemidiagnos blev jag utmattad. Jag sov och grät i fyra månader. Det var underligt, en konstig känsla. Jag är sådan att jag gråter mycket – jag gör allting mycket! Jag

Maria Eklund

Jobbar med: Lärare på Zachariasskolan i Nykarleby.

Familj: Anders och barnen Moa, Alva och Milo.

Gör helst på julen: Myser och sjunger psalmer.

hade en känsla av att jag aldrig kommer att bli glad igen. Till all tursvängde det så småningom.

Hon hade egentligen förlorat sin mamma långt före hon dog, ändå slog mammasorgen över henne som en våg.

– Det kändes ju som en lättnad att vår sjuka mamma fick dö. Men ganska strax efter det tänkte jag: Okej, min sjuka mamma dog, nu kan min friska mamma komma tillbaka. Det var en oväntad och märklig känsla, det där: Vart för min mamma? Det var så självklart att den sjuka mamman var nästan som en annan person.

Hon hade inga problem med att kolla på foton på sin mamma i mormorsrollen. Men de egna barndomsfotona klarade hon inte av.

– Jag klarade inte av foton där hon var *min* mamma. Det tog ett år innan jag kunde titta på foton från min barndom.

Klarar inte kalaset utan mamma!

Hennes pappas sjukdomsförlopp såg helt annorlunda ut. Leukemin bröt ner hans kropp, men inte hans personlighet.

– Han dog på en fredag och ännu på tisdag kväll betalade han själv räkningar i nätbanken på sin Ipad.

Han var sig själv, hon fick ha honom ända till slutet. Det var mycket lättare så.

– För vi bearbetade ju alltihop tillsammans. Alla visste vi ju hur det skulle sluta, men döden var inget skrämmande för honom.

Båda föräldrarna dog en fin, bra död – och på ett väldigt likadant sätt.

Du är en fyrtioårig kvinna utan föräldrar. Behöver man föräldrar när man är fyrtio?

– Ja, men man klarar sig utan om man måste. Jag har hört någon säga att man tror att man blir vuxen när man flyttar hemifrån eller får

Luciatåget från föräldrahemmet har hittat en ny plats hemma hos Maria och Anders Eklund.

barn, men riktigt vuxen blir man först när ens föräldrar dör.

Det känns konstigt att hon är den äldsta generationen i sin familj.

– Liksom: här kommer ett stup, och det finns ingen att luta sig emot. Det tar slut vid mig! Alla andra får luta mot mig, men jag har ingen äldre att luta mot.

Hon har också konstaterat att sorgen är väldigt ologisk. Högtider har gått bra. Men plötsligt kan sorgen hugga till i oväntade stunder, när man är som minst förberedd.

– Jag var till exempel i butiken före jul, och såg en stor förpackning med köttbullar och prinskorvar, en sådan som min mamma alltid brukade köpa till nyår. Så krasch – där stod jag och storbölade framför supermarketens köttbulls- och korvförpackningar.

Mest konkret saknade hon sin mamma före dottern Moas studentfest.

– Då kände jag att det här klarar jag inte utan min mamma. Mamma var mästare på stora fester och vi hade alltid jättemånga gäster hemma hos oss. Eftersom vi bodde i församlingens representationsbostad kom alla församlingens gäster hem till oss. Eller hela församlingsrådet! Mamma kunde trolla fram vad som helst, när som helst, och hon blev aldrig stressad.

Och hur gick studentkalaset? Maria Eklund grät och sörjde och så fick hon ett meddelande av föräldrarnas goda vän Gun-Maj Näse

»Det var så hemskt, och det var så värdefullt.«

som frågade om det fanns något hon kunde hjälpa till med.

– Och jag svarade: Vill du baka bullar?

Hon säger att hon sällan upplever en akut längtan och saknad, men nog en långtidssaknad. Att föräldrarna inte var med när dottern Moa blev student! Att de inte var med när dottern Alva blev konfirmerad!

– När folk började stiga upp för att gå till nattvarden, då borde pappa ha varit där. Det fanns ett fysiskt hål efter honom. Men annars tycker jag att mina föräldrar är med mig hela tiden.

Samtidigt finns det så mycket som gör henne tacksam. Att de fick ha varandra. Att de trots allt fick bli 73 och 76 år.

– Jag har jättesvårt med att folk säger att det är orättvist att pappa måste dö. Nej! Om det är orättvist, är det då rättvist för någon annan?

Hon har inte heller bett om helande efter att sjukdomen varit ett faktum.

– Pappa brukade säga: Inte för att jag är främmande för mirakel, men ... Varje dag han levde var ett mirakel. När man har en förälder som varit sjuk ett tag och då alla gått igenom en viss sorgeprocess, då skulle man inte orka ta alltihop en gång till. Ibland måste saker bara få ha en naturlig gång.

Sista gången på ön

Hon minns förra hösten, när hon och pappa åkte till villan. Hon lade upp bilder från besöket på Facebook.

– Det var som en gilla-magnet att lägga upp bilder på pappa, och man såg tydligt på kommentarerna vilka som visste hur det var med honom och vilka som inte visste.

När hon träffade folk sa hon: Det var en av de finaste och tyngsta dagarna i mitt liv, för båda visste vi ju att det var sista gången han besökte ön och villan.

– Men det klarade inte folk av. ”Men det vet ni ju inte.” Jag skulle ha kunnat skrika: Ska vi inte få ta avsked av vår villa när vi vet hur det kommer att gå?

Han gick runt där, han stängde och han ordnade. Hon grät nonstop. Allt gick lite i slow motion för att han ville njuta så mycket som möjligt, och när de åkte iväg tog de några extra varv runt ön för att säga adjö.

– Det var så hemskt, och det var så värdefullt. Hur ska man kunna förbereda sig på något om man inte får prata om det? Jag har pratat mig igenom hela mitt liv: livet och döden, glädjen och sorgen.

I jul plockar hon fram den knasiga tomtefamiljen från 70-talet och ett luciatåg som brukade stå framme hos mamma och pappa.

– Och så är jag tacksam för att vi fick ha varandra och över att de ändå fick ett långt liv. Pappa sa ofta: ”Jag är inte rädd för att dö, men det är lite tråkigt att inte få leva.” Han hade inga problem med döden, och det har inte jag heller. Jag tror att de är i himlen, och jag känner att de är med mig varje dag.

Ave Maria

JAG HAR tejpat upp henne bredvid diskhon. Dubbelsidig tejp som vägrar att hålla, så med jämna mellanrum måste jag dunka fast henne igen med hårdhänt hand. Någon invänder kanske och tycker att heligt folk ska stå på virkade dukar, omringade av plastblommor och silverkandelaber, men jag vill inte gå till ett altare. Jag vill att hon är med mig där jag står, axel mot axel medan jag skrapar bort grötresten och fiskar upp spagetti ur avloppet.

Det är länge sedan jag bombade henne med frågor om jungfrufödslar och patriarkala strukturer. Idag vet jag att man hamnar där man hamnar med förvånansvärt många saker. Bilmotståndaren får plötsligt så många ungar att de inte ryms på cykeln. Feminister gifter sig med chauvinister. Konservativa kristna får ett homosexuellt barn. Det blir sällan som man tänkte fast man tänkte och tyckte så mycket.

Idag handlar det om helt andra saker. Jag lutar pannan mot ett fläckigt skåp och

delar den delen av mitt liv som få andra fattar. Inte fattar för att de själva inte har erfarenheten, inte fattar för att de inte kan omfatta att min bakgård är så lerig när framsidan är klippt med sax. Men hon om någon fattar att omgivningens beställning på moderns milda blick absolut inte har något med verkligheten att göra. Blicken är ju sällan mild och mjuk när man är mamma till en utmanande unge som inte har vett att tiga utan hellre tar stryk.

HON KOMMENTERAR lågmält den gamla adventsstaken i fönstret, att hur fin den än är så får hon ångest när hon minns de sista veckorna av sin graviditet. Det hade inte behövts något ultraljud för att kon-

statera att barnet var annorlunda, det visste hon redan innan klänningen börjat spänna. Hela väntetiden var bara ovisshet, så när budet om skattskrivningen kom föll hon bara ner på en stol och grät. Det enda hon hade önskat var att få föda där hon var trygg, men byråkrati och omstruktureringar bryr sig sällan om trygghet, och till slut hade hon gått ut till de andra med en liten påse med det viktigaste.

Fast allt sen gick bra, just den natten när barnet föddes, blev det som kom sedan så mycket svårare.

"Små barn är små bekymmer ..." sa jag och hon nickade med blicken riktad mot osorterade plastburkar och udda lock, men jag tror inte att det var kaoset i diskskåpet som hon tittade på.

Jag tog en kaffe och satte mig på golvet. Hon tittade på mig från väggen. Färgen flagade från hennes blåa mantel, färgen flagade från mig. "Vi har varit till nytta och det får gärna synas, eller hur? Det är hängivenhetens pris."

Maria Sundblom Lindberg är psykotераpeut, präst och publicist.

»De kan inte omfatta att min bakgård är så lerig när framsidan är klippt med sax.«

JAG HAMNADE VID ...

Ett eget pepparkakshus

Vi gjorde något vi aldrig gjort förut, detta undantagens år. Ett alldeles eget pepparkakshus, och utan att bli osams. När det var klart betraktade vi det nästan andäktigt, alla fyra. Det var lite vint, lite glest, men så vackert i våra ögon. Och man kan täta med kristyr.

Så är den då här, julen. Med sprickor och skevheter, kanske också med lite hopp. Det är trots allt en fridsfurste som föddes bland oss.

Ulrika Hansson

Under vinjetten "Jag hamnade på" hamnar vi på överraskande ställen, antingen fysiskt eller mentalt.

MIA ANDERSSÉN-LÖF

När är tiden inne?

I MEDLET AV 1700-talet skrev Cajsa Warg i Örebro en kokbok. Det var den första av sitt slag. Den såg inte på kokkonst som någon absolut vetenskap. Det var en nypa och en näve – enligt det numera bevingade uttrycket ”man tager hvad man hafver”.

År 2020 blir det en julhelg när man tager hvad man hafver. Man firar med dem man bor med, man ordnar det man kan. Ingen julhandel på Södermalm. Inga flyktförsök till snöiga berg eller vita stränder.

Efter vad som varit en stilla höst, till största delen inom hemmets fyra väggar, har jag hunnit städa och tvätta fönstren. Jag har till och med hunnit trasslat upp elljusslingan från ifjol och baka ett pepparkakshus. Jag är ovanligt redo för att ta emot julen.

Men tillika är jag inte alls redo. Jultablåer, De vackraste jul-sångerna och julbasarer fattas mig. Det känns som om jag inte hunnit, fast det ju egentligen är det att jag inte kunnat. Adventstiden försvann i mötesbegränsningar och ansiktsmasker, statistik och direktiv.

»Jag är ovanligt redo för att ta emot julen. Men tillika är jag inte alls redo.«

MEN NU STÅR julen för dörren. Jag har väntat på Kristus och nu är han här. Det blev kanske inte som jag tänkte. Känslan av att allt är klart hinner inte infinna sig. Kanske också det är ett evangelium: Gud väntar inte på att allt ska bli tillrättat, utan kommer när tiden är inne.

Kanske var det så för Maria och Josef också, att Jesus kom lite olägligt. De var på resande fot och inkvarterade i ett stall. Man tager hvad man hafver.

Men han kom – och det är evangeliet. Tiden var inne, vad Josef och Maria än kände inför det. Vad Betlehems invånare, det judiska folket eller världen än kände inför det. Jesus Kristus kom. Han kom in i vår förtvivlan och vår glädje. Nu står han vid dörren och knackar på. Nu är tiden inne, nu är frälsningens dag.

Mia Anderssén-Löf är kyrkoherde i Nykarleby. **Idag** drömmer hon om en tyst retreat. **Hennes tips:** Sjung in en julsång eller julsalm på telefonen och skicka den till en vän.

SÖNDAG 20.12.2020, Fjärde söndagen i advent

Söndagen ger kyrkoåret puls. Varje söndag har ett namn och ett tema som återkommer i bibeltexterna. Den här sidan berättar vad de närmsta två söndagarna handlar om i våra kyrkor.

Den här söndagen

är den sista i advent och följs av en lång rad helgdagar som sträcker sig genom julen och in i januari. Med temat **Herrens födelse är nära** talar den om Marias väntan och vår. Julaftonens tema är **Löftena uppfylls** och juldagsmorgonen säger **Låt oss gå in till Betlehem!**

4:e sön i advent

FÖRSTA LÄSNINGEN
Jes. 29:17–19

ANDRA LÄSNINGEN
Rom. 15:8–13

EVANGELIUM
Matt. 1:18–24

”Vid den tiden utfärdade kejsar Augustus en förordning ...”

Läs mera i
Luk. 2:1–20
Julevangeliet.

Psalmförslag

Fjärde söndagen i advent
13, 57, 837:5–7, 12.

Juldagen: 27, 21, 840, 22.

Psalmerna är valda av
Dag-Ulrik Almqvist.

**Så kom du till oss, Jesus Kristus.
Välkommen också
till mitt inre.
Amen.**

Bönen är skriven av
Mia Anderssén-Löf.

ONSDAG 6.1.2021, Trettondagen

Efter julen

Från Annandag jul, med den röda färgen till alla martyrs minne, till Nyårsdagen som talar om namnet Jesus. Från Andra söndagen efter jul, när vi hittar den tolv-årige Jesus i templet sökande hemligheten med sin kallelse, till Trettondagen, när representanter för främmande folk kom för att hälsa den nyfödda judiska konungen.

Trettondagen

FÖRSTA LÄSNINGEN
Mika 4:1–4

ANDRA LÄSNINGEN
1 Tim. 3:16

EVANGELIUM
Matt. 2:1–12

”Stjärnan som de hade sett gå upp gick före dem, tills den slutligen stannade över den plats där barnet var.”

Läs mera i
Matt. 2:1–12.

Psalmförslag

Nyårsdagen: 39, 40, 838, 314.

Trettondagen: 47:1–3, 841, 50, 47: 4–6

Psalmerna är valda av
Dag-Ulrik Almqvist.

Skicka era kyrkliga annonser till: annons@kyrkpressen.fi

Saknar du någon församling? Du hittar de övriga på kyrkpressen.fi

**Välsignad
jul och gott
nytt år!**

MELLERSTA NYLANDS PROSTERI

ESBO

Julen är inte inställd, men den blir annorlunda: Mycket är annorlunda i år – men församlingsverksamheten fortsätter, trots att programändringar och inhiheringar kan förekomma med kort varsel. I all vår verksamhet följer vi myndigheternas rekommendationer och restriktioner. Mer information om jultidens evenemang får du på esboförsamlingar.fi och sociala medier samt genom att ringa församlingens kansli, 09 850 3000, vardagar kl. 9–13.

Jultidens streamade evenemang: Gudstjänsten söndag 20.12 kl. 12.15, julbönen 24.12 kl. 13 och gudstjänsterna 27.12, 1.1, 3.1 och 6.1 i Esbo domkyrka kl. 12.15 samt julottan i Grankulla kyrka 25.12 kl. 7 streamas på Facebook. De kan ses också utan egen Facebookinloggning och efter sändningstidens slut på www.facebook.com/www.esboförsamlingar.fi
Julens musik: De vackraste julsångerna samt olika julmusikhälsningar sänds på nätet. Esbo barocks julkonsert 30.12 kl. 19 sänds på Esbo barocks Youtube-kanal.
Julstig för hela familjen på Kyrkbacken vid Esbo domkyrka: Du kan bekanta dig med julstigen på egen hand. Den är öp-

pen t.o.m. 6.1.2021. Ta med dig en karta från en postlåda vid porten vid östra parkeringen. Följ rutten genom att gå till de numrerade stationerna med 8 stora lyktor, där du kan läsa en julberättelse och fundera på frågorna som hör till den.
Diakonin stöder och hjälper: Ta kontakt: Ann-Christine Wiik, 050 597 3313, ann-christine.wiik@evl.fi, Taina Sandberg, 040 547 1856, taina.sandberg@evl.fi, Nina Wallenius, 050 432 4323, nina.wallenius@evl.fi. Du kan också boka telefonid på webben: <https://asiointi.espoonseurakunnat.fi/>. Vänligen notera att den öppna mottagningen är stängd!
Församlingens kansli och Esbo församlingars servicecentral: Kundbetjäning endast per telefon och elektroniskt. De anställda är anträffbara per telefon och e-post. Mer information och kontaktuppgifter på esboförsamlingar.fi.

GRANKULLA

Sö 20.12 kl. 12: Strömmad gudstjänst från Grankulla kyrka, Ulrik Sandell, Barbro Smeds.
To 24.12 kl. 14.30: Strömmad Julbön från Grankulla kyrka, Ulrik Sandell, Barbro Smeds. Minna Nyberg, sång.
Fr 25.12 kl. 7: Strömmad Julotta från Grankulla kyrka, Daniel Nyberg, Heli Peitsalo. Graziakören medverkar.

Lö 26.12 kl. 12: Julannandagens gudstjänst strömmas från Grankulla kyrka, Ulrik Sandell, Heli Peitsalo.

Sö 27.12: OBS! Ingen gudstjänst från Grankulla kyrka. Vi följer med den strömmade gudstjänsten från Esbo domkyrka kl. 12.15.

Ti 29.12 kl. 9.30–10.30: Diakonimottagning.

Fr 1.1 kl. 12: Nyårsdagens gudstjänst, Roger Rönnberg, Barbro Smeds.

Sö 3.1 kl. 12: Gudstjänst, Daniel Nyberg, Barbro Smeds.

Ti 5.1 kl. 9.30–10.30: Diakonimottagning och bröddutdelning i kyrkans aula.

On 6.1 kl. 12: Trettondagens gudstjänst, Torsten Sandell, Ulrik Sandell, Heli Peitsalo.

Gudstjänster genomförs så att enbart de som håller gudstjänsten är närvarande. Gudstjänsterna direktsänds via vår hemsida och det är också där du hittar den info som uppdateras fortgående www.grankullaaforsamling.fi

Jultidens stämning kan Du också tryggt uppleva på Grankulla kyrkas innergård. Där har vi byggt upp julens evangelium med hjälp av innergårdens fönster. På innergården har vi också vårt utealtare som nu fått belysning. Där kan Du stilla dig mitt i det som oroar i vardagen. Välkommen för att se våra julfönster, just då det passar Dig.

KYRKSLÄTT

Församlingens mässor

Sö 20.12 kl. 12: Strömmad gudstjänst från Kyrksläotts kyrka.

Julens andakter och gudstjänster kommer på grund av coronaepidemin att vara enbart på webben detta år. Vi publiceras eller strömmar enligt följande:

To 24.12 kl. 14: Publiceras julaftonens andakt från Kyrksläotts kyrka på församlingens Facebook-sida och på hemsidan.

Fr 25.12 kl. 8: Publicering av Julottan från Haapajärvi kyrka på församlingens Facebook-sida och på hemsidan.

Lö 26.12 kl. 12: Publiceras en kort andakt på församlingens Facebook-sida.

Lö 26.12 kl. 14: Publiceras ett Bibelhäng på församlingarnas Youtube kanal.

Sö 27.12 kl. 12: Strömmad gudstjänst från Kyrksläotts kyrka.

Fr 1.1 kl. 18: Strömmad Tvåspråkig gudstjänst från Kyrksläotts kyrka

Sö 3.1 kl. 12: Strömmad gudstjänst från Kyrksläotts kyrka.

On 6.1 kl. 16: De vackraste julsånger i Haapajärvi kyrka. Tillställningen kommer eventuellt att strömmas.

På grund av coronaepidemin kan det ske snabba ändringar i programmet och det senaste programmen med ändringarna publiceras på församlingens hemsida.

Kyrkoherdeämbetet betjänar under coronaepidemin endast per telefon eller epost må–to kl. 9–15. Fredagar stängt. Tel. 040 350 8213. Epost: kyrkslatts.svenska.forsamling@evl.fi.
www.kyrkslattsforsamlingar.fi

TAMMERFORS

Sön 10.1 kl. 11: Gudstjänst i Svenska Hemmet, Kim Rantala, Paula Sirén
Tis 12.1 kl. 12.30–15: Tisdagsklubben i SvH
Ons 13.1 kl. 13: Onsdagskaffe i SvH, Årets start. Anmälning till Eila–Sisko Helisma 050 527 2290.
Sön 17.1 kl. 11: Gudstjänst i Svenska Hemmet, Kim Rantala, Anna Arola
Tis 19.1 kl. 12.30–15: Tisdagsklubben i SvH
Ons 20.1 kl. 13: Onsdagskaffe i SvH, Hanna–Leena Autio berättar om rödgar–dist Martta Autio. Anmälning till Eila–Sisko Helisma 050 527 2290.

VANDA

LÖ 19.12 kl. 18: De vackraste julsångerna i Myrbacka, Virta–kyrkan, J. Juntumaa, Heidi Åberg, Esa Ylivaara. Strömmas.
SÖ 20.12 kl. 10: Gudstjänst i Helsing kyrka S:t Lars, J. Juntumaa, Heidi Åberg. Strömmas.
TO 24.12 kl. 17: Julbön, Helsing kyrka S:t Lars, M. Fagerudd, Johanna Almark–Mannila solist. Strömmas.
FR 25.12 kl. 8: Julotta, Helsing kyrka S:t Lars, J. Juntumaa, A. Ekberg. Strömmas.
LÖ 26.12 kl. 18: De vackraste julsånger–na, Helsing kyrka S:t Lars. A. Paavola, A. Ekberg, Camilla Wikstén–Rönbacka, solist. Strömmas.
SÖ 27.12 kl. 10: Gudstjänst, Jar–mo Juntumaa avskedspredikan, M. Fagerudd, Camilla Wikstén–Rönbacka. Strömmas.
FR 1.1 kl. 15: Ordets gudstjänst, Helsing kyrka S:t Lars, M. Fagerudd, A. Ekberg. Strömmas.
SÖ 3.1 kl. 10: Gudstjänst, Helsing kyrka S:t Lars, A. Paavola, A. Ekberg. Strömmas.
SÖ 6.1 kl. 12: Internationell familjekyrka – Stjärntydarnas tillbedjan tillsammans med Tikurilän srk, Helsing kyrka S:t Lars, A. Paavola, A. Ekberg. Strömmas.
Julbönerna: to 24.12 kl. 13 i Myrbacka Virta–kyrkan och kl. 15 i Rödsand kapell ordnas med reservation för ändringar p.g.a. coronapandemin.
Gudstjänster: från Helsing kyrka S:t Lars strömmas via församlingens YouTube kanal.
Vanda svenskas julkalender: följ med på vår YouTube kanal.

HELSINGFORS PROSTERI

JOHANNES

Johanneskyrkan, Höbergsgatan 12
www.helsingforsforsamlingar.fi/johannes
Högmässa: söndag 20.12 kl. 12 i Johanneskyrkan. Högmässan strömmas via facebook.com/johannesforsamling.
Julbön: torsdag 24.12 kl. 12 i Johan–

neskyrkan, strömmas via facebook.com/johannesforsamling.
Julbön utomhus: torsdag 24.12 kl. 12 och kl. 12.30 vid statyn Moder jord på Sandudds begravningsplats.
Julbön utomhus: torsdag 24.12 kl. 14 ut–anför Johanneskyrkan.
Mässa i julnatten: torsdag 24.12 kl. 22 i Johanneskyrkan. Mässan ordnas enbart om restriktionerna tillåter att församlingen deltar på plats.
Högmässa: fredag 25.12 kl. 12 i Johanneskyrkan.
Evensong: lördag 26.12 på vår Youtube–kanal.
Högmässa: söndag 27.12 kl. 12 i Johanneskyrkan.
Nyårsmässa: nyårsdagen 1.1 kl. 18 i Johanneskyrkan. Strömmas via facebook.com/johannesforsamling.
Gudstjänst: söndag 3.1 kl. 12 i Johanneskyrkan. Gudstjänsten ordnas enbart om restriktionerna tillåter att församlingen deltar på plats.
Carols: trettondagen 6.1 kl. 12 i Johanneskyrkan. Carols ordnas enbart om restriktionerna tillåter att församlingen deltar på plats.
Vi strävar efter att strömma samtliga gudstjänster i Johanneskyrkan. Uppdaterad information hittar du alltid på helsingforsforsamlingar.fi/johannes. Du kan också kontakta pastorskansliet med dina frågor mån–tis och tors–fre mellan kl. 10 och 15 (johannes.fors@evl.fi, (09) 2340 7700). Allt som strömmas kan ses i efterhand i två veckors tid via församlingens Youtubekanal.
Five O’Clock Christmas Organ: i Johanneskyrkan 23.12, 30.12 och 6.12 kl. 17, förutsatt att restriktionerna har mildrats.

MATTEUS

Matteuskyrkan, Åbohusvägen 3
www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus
Välkommen på videogudstjänst! Kl. 10 varje söndag firar vi som vanligt gudstjänst. Följ med på gudstjänsterna via Matteus församlings Facebook–sida och delta i gudstjänstgemenskapen i kommentarsfältet. Gudstjänsterna från Matteuskyrkan laddas kl. 12 upp på församlingens Youtube–konto. Mera information på församlingens hemsida www.helsingforsforsamlingar.fi/matteus. Efter gudstjänsterna dricker vi även kyrkkaffe över nätet tillsammans med någon av församlingens anställda.
Kvällsmässa: sänds online från Matteuskyrkan på nyårsdagen 1.1 kl. 18.
Gudstjänst på trettondagen: kl. 10 online från Matteuskyrkan.
Vem gömmer sig bakom masken?: Matteus Masked Singers uppträder online söndagen 20.12 kl. 20 på församlingens Facebook–sida.
Online–julbön: på julafton 24.12 kl. 16 tillsammans med Helene Liljeström, Niels Burgmann, Daniela Strömsholm och Daniel Jakobsson från Östersund kyrka,
Video–julotta: sänds 25.12 kl. 8 från Nordsjö kyrka.

Julsångsgudstjänst: online 26.12 kl. 10 från Botby gårds kapell. Välkommen med!
Följ Matteus församlings Språkbadskalendar: tillsammans med ungdomsarbetsledare Daniel Jakobsson via Matteus ungdoms Youtube–kanal!

PETRUS

Petruskyrkan Skogsbäcksvägen 15
www.petrusforsamling.net
Gudstjänster online. Följ med streamen via länken på Petrus facebook: www.facebook.com/petrusforsamling
Streamad traditionell gudstjänst: kl. 10 från Petruskyrkan. 20.12, Thylin. 27.12. Följ med gudstjänsten från din hemsoffa.
Streamad Puls–gudstjänst: 20.12 kl. 15.30 från Petruskyrkan. Var en del av gudstjänstgemenskapen hemifrån. Puls är en modern och dynamisk gudstjänstgemenskap centrerad kring Jesus.
Fr.o.m 3.1. gudstjänst på plats ifall läget tillåter: kl. 10 Munksnäs kyrka, kl. 12 Äggelby gamla kyrka. Koivula.
Julkalender: Följ Petrus julkalender i december på facebook eller instagram. För att vara närmare varandra i den mörknande hösten, sprida ljus och hålla blicken på Jesus kommer olika människor dela sina tankar om vad Gud betyder för dem och vilken skillnad relationen till Jesus har i deras liv.
Petruspodden: Petrus podcast Petruspodden har nya avsnitt om lovsång och tillbedjan samt lärjungaskap. Du kan lyssna på avsnitten via Spotify eller Podbean, <https://petrusforsamling.podbean.com/>.
Streamad julbön 24.12: kl. 15.30 från Petruskyrkan. Stanna upp för julens budskap där du är, från din hemsoffa. En julbön för hela församlingen med julens budskap i centrum genom sång, andakt och musik.
Ifall läget tillåter: Ifall restriktionerna tillåter att vi ses fysiskt, ordnas julböerna enligt följande. 14.30 Södra Haga kyrka, 14.30 Kårböle kyrka, 15 Malms kyrka, 16 Petruskyrkan, 16 Sockenbacka kyrka, 16.30 Munksnäs kyrka, 23.30 Äggelby gamla kyrka.
Streamad julotta 25.12: kl. 8 från Petruskyrkan. Ifall läget tillåter även på plats.
Streamad julannandags gudstjänst 26.12: kl. 10 från Petruskyrkan. Ifall läget tillåter även på plats.
Streamad nyårgudstjänst 1.1: kl. 10 från Petruskyrkan.
Streamad trettondagsgudstjänst 6.1: kl. 10 från Petruskyrkan. Thylin. Ifall läget tillåter även på plats.

DEUTSCHE GEMEINDE
Information på hemsidan: www.deutschegemeinde.fi

OLAUS PETRI
Sö 20.12 kl 11: Högmässa med Timo Viinikka och Pilvi Listo–Tervaportti
To 24.12 kl 16: Julbön med Jan Olov Fors och Olli Saari
Fre 25.12 kl 8: Julotta med Timo Viinikka och Olli Saari

Sö 27.12 kl 11: Högmässa med Jan Olov Fors och Olli Saari
Fre 1.1 kl 11: Högmässa med Timo Viinikka och Olli Saari
Sö 3.1 kl 11: Högmässa med Jan Olov Fors och Olli Saari
Ons 6.1 kl 16: Julspel
I skrivande stund vet vi inte ännu om gudstjänsterna och julspelet kan ordnas med fysisk närvaro eller om de kommer att ske via live–streaming på församlingens facebook–sida. **Följ med vår hemsida www.olauspetri.fi och vår Facebook–sida** ”Rikssvenska Olaus Petri församlingen – den sjungande kyrkan” för aktuell information.
Kansliet kan nås må–fre kl 10–12 på numret 050 417 9234 eller olauspetri@evl.fi. Under tiden 23.12–3.1 har kansliet stängt. I akuta ärenden kan man kontakta kyrkoherde Timo Viinikka på numret 045 856 1727.

RASEBORGS PROSTERI

EKENÄSNEJDENS SVENSKA

Virtuellt i youtubekanalen Ekenäsnejdens församling:
4 advent sö 20.12:
– kl. 10 Högmässa
– kl. 16 Julprogram
Julaftonen to 24.12:
– kl. 13 Siffes julbön – nallejulbön för de yngre
– kl. 15 Familjejulbön
Juldagen fr 25.12:
– kl. 06 Julotta
Sö 3.1.2021:
– kl. 10 Andakt
Trettondagen on 6.1.2021:
– kl. 10 Gudstjänst
Ekenäs kyrka är öppen för enskild andakt kl. 10–11 20.12, 27.12, 3.1.–21 och 26.12 kl. 18–19.
Julböner och julottor för besökare ordnas i våra kyrkor om de nya restriktionerna efter den 20.12 tillåter. Följ torsdagsannonseringen i Etelä–Uusimaa, samt i evenemangskalendern på vår webb.
Fynda secondhand har julpaus 19.12.2020–13.1.2021. Varor tas emot igen från och med 14.1.
Info: www.ekenasnejdensforsamling.fi

INGÅ

Coronaförbehåll för all information om gudstjänster och övriga sammankomster. Följ med aktuell information på församlingens hemsida och Facebook–sida. Coronaläget kan förändras, och då kan evenemangen inhiberas eller ändra karaktär!
Sö 20.12 kl. 10.00 Högmässa: Ingå kyrka. OBS! gudstjänst utan närvarande församling i enlighet med domkapitlets direktiv p.g.a. coronapandemin. Gudstjänsten strömmas på församlingens musikverksamhets Facebook–sida www.facebook.com/ingakyrkomusik/.
Hellsten, Gustafsson Burgmann.
Må 21.12 kl. 17.00–19.00 Julvandring

i små grupper: Ingå församlingshems parkering.

Ti 22.12 kl. 17.00–19.00 Julvandring i små grupper: Degerby kyrkas parkering.

To 24.12:

– kl. 13.00–16.00 Ingå kyrka öppen för bön och meditation.

– kl. 13.00–16.00 Degerby kyrka öppen för bön och meditation.

Fre 25.12 kl. 7.00 Julotta: Ingå kyrka.

Hellsten, Gustafsson Burgmann.

Lö 26.12 kl. 18.00 Tvåspråkig gudstjänst med de vackraste julsångerna: Degerby kyrka. Sjöblom, Storbacka.

Sö 27.12 kl. 15.00 Kaffebordsgudstjänst: Prästgården. Sjöblom, Storbacka.

Fre 1.1 kl. 10.00 Nätgudstjänst: guds-tjänsten kan ses på församlingens musikverksamhets facebook-sida: www.facebook.com/ingakyrkomusik/. Medverkande: Hellsten, Sjöblom, Gustafsson Burgmann.

Sö 3.1 kl. 10.00 Högmässa: Ingå kyrka. Medverkande: Hellsten, Storbacka.

Ons 6.1 kl. 10.00 Tvåspråkig festgudstjänst: Ingå kyrka. Medverkande: Hellsten, Gustafsson Burgmann.

OBS! Ingå församlings diakonimottagning är stängd tills vidare – ta kontakt per telefon, tel 040–555 2090/Birgitta Lindell (e-post: birgitta.lindell@evl.fi).

Mera information: www.ingaforsamling.fi

KARIS-POJO

Gudstjänsterna sänds via webben pga restriktioner. Gå till Karis-Pojo församlingens webbsida och välj Youtube:

Lö 19.12 kl. 18: Andakt på tredje advent från Svartå kyrka, medverkande bl.a. elever från Svartå skola.

Sö 20.12 kl. 12: Gudstjänsten streamas från S:ta Katarina kyrka. Yvonne Terlin-den och Axel Jormanainen.

Under julveckan publiceras följande program på församlingens webbsida:

– Familjeandakt

– Julmusik från S:ta Katarina kyrka i Karis med Peregrinuskvartetten

– Julevangeliet från S:ta Maria kyrka
Följ våra webbsidor för närmare information om församlingens gudstjänster under julhelgen.

Mera info: www.karis-pojoforsamling.fi

SJUNDEÅ

20.12 kl. 11: Gudstjänsten strömmas med endast medarbetare på plats.

24.12 kl. 15.30: Julbön I i S:t Petri kyrka. Cleve & Karvonen.

24.12 kl. 16.00: Julbön II i S:t Petri kyrka. Cleve & Karvonen.

25.12 kl. 7.30: Julotta i S:t Petri kyrka. Cleve & Lilius

26.12 kl. 16.00: Tvåspråkig andakt på Stefanidagen i S:t Petri kyrka. Erkama & Lilius.

27.12 kl. 12.00: Högmässa i S:t Petri kyrka. Cleve & Lilius

3.1.2021 kl. 12.00: Högmässa i S:t Petri kyrka.

Vänligen se uppdateringar på: www.sjundeaforsamling.fi

ESBO STIFT

LOJO

Sö 20.12 kl. 10.00: Fjärde advents gudstjänst i Lojo S:t Lars kyrka förrättas utan närvarande församling. Delar av gudstjänsten är på svenska. Gudstjänsten radieras och du kan lyssna på den via Radio Dei (107,2 MHz).

Uppdaterad info om gudstjänster och evenemang under julen och början av året finns på församlingens hemsida: www.lohjanseurakunta.fi/svensk och i församlingens annonser i lokala tidningar. Vid frågor kan du kontakta Tanja Louhivuori (tfn 044 328 4211, tanja.louhivuori@evl.fi) eller Tom Blomfelt (tfn 044 328 4273, tom.blomfelt@evl.fi).

DOMPROSTERIET

BORGÅ

Sö 20.12 kl. 12.15: Strömmad gudstjänst – delta via länk på www.domkyrkan.fi. Eisentraut–Söderström, Söderström.

Sö 20.12 kl. 18: Strömmas De vackraste julsångerna. Delta via länk via www.domkyrkan.fi och Facebook. Apostolidou, Hätönen, Camilla Wiksten–Rönnebacka, Con Fusion.

Julafton 24.12 kl. 13: Strömmad julbön för hela familjen – delta via länk på www.domkyrkan.fi. Wilman, Tollander, barnkören Diskanten.

Kl. 17: Traditionsenlig julbön på Yle Vega från Borgå. Biskop Bo–Göran Åstrand, Lundgren, Hätönen, solist Topias Lundell.

Fr 25.12 kl. 8: Strömmad Julotta – delta via länk på www.domkyrkan.fi. Eisentraut–Söderström, Hätönen, Tollander Eki.

Lö 26.12 kl. 12.15: Strömmad Carols in Bethlehem, svängig Stefanidag – delta via länk på www.domkyrkan.fi. Apostolidou, Söderström, Nelly Söderström, sång och valthorn; Ville Valtanen, gitarr; Thomas Törnroos, trummor; Patrik Latvala, kontrabas; Eric–Olof Söderström, piano.

Sö 27.12 kl. 12.15: Strömmad gudstjänst – delta via länk på www.domkyrkan.fi. Eisentraut–Söderström, Tollander.

Fr 1.1.2021 kl. 12.15: Strömmad gudstjänst – delta via länk på www.domkyrkan.fi. Eisentraut–Söderström, Tollander, sångare från Runebergskören.

Fr 1.1 kl. 18: Nyårskonsert med brasstrion PLP – delta via länk på www.domkyrkan.fi. Per Hytönen & Leo Kylätasku, trumpet; Patrik Latvala, trombon.

Sö 3.1 kl. 12.15: Strömmad gudstjänst – delta via länk på www.domkyrkan.fi. Apostolidou, Hätönen.

On 6.1 kl. 12.15: Strömmad gudstjänst – delta via länk på www.domkyrkan.fi. Lindgård, Tollander.

SIBBO

Mer information: på Sibbo svenska församlingens hemsida www.sibbosvenska-forsamling.fi Du hittar både strömmade

och bandade gudstjänster och evenemang på Youtubekanalen Kirkko Sipoo – Kyrkan i Sibbo.

Sö 18.12 kl. 12: Gudstjänst på fjärde advent i Sibbo kyrka. Strömmas.

Sö 18.12 kl. 18: De vackraste julsångerna i Sibbo kyrka. Strömmas. Med Camilla Ekholm, Milja Westerlund, Patrik Frisk, Niklas Mansner, Zacharias Holmkvist, Thomas Törnroos och Emma Gustafsson.

24.12: Julbön. Bandad på förhand. Kan ses på internet från och med julaftonen.

25.12 kl. 8: Julotta i Sibbo kyrka. Strömmas.

26.12 kl. 12: Julsångsgudstjänst i Sibbo kyrka. Strömmas.

27.12 kl. 12: Gudstjänst i Sibbo kyrka. Strömmas.

1.1 kl. 18: Gudstjänst i Sibbo kyrka. Strömmas.

3.1 kl. 12: Gudstjänst i Sibbo kyrka. Strömmas.

6.1 kl. 18: Musik på Trettondagen i Sibbo kyrka. Strömmas.

ÅBOLANDS PROSTERI

VÄSTÅBOLAND

Alla församlingens gudstjänster sänds över internet: på församlingens sida på Facebook www.facebook.com/vasfor eller via församlingens webbsidas videoportal på www.vastabolandsforsamling.fi/video.

Sö 20.12 kl. 10: Fjärde advents gudstjänst från Pargas kyrka med tf. kaplanen i Pargas Pär Lidén och kantor Hanna Lehtonen.

– kl. 18: De vackraste julsångerna från Pargas kyrka tillsammans med medarbetarna i Pargas församlingsdistrikt.

Ti 22.12 kl. 18: Julkonsert från Pargas kyrka med Rebecka Sretenovic och Fredrik Hagerberg, sång samt Josefin Sundström, piano.

On 23.12 kl. 18: Andakt inför jul med tf. kaplanen i Pargas Pär Lidén.

To 24.12 kl. 13: Familjens julbön från Pargas kyrka med tf. kaplanen i Pargas Pär Lidén, kantor Hanna Lehtonen med flera.

– kl. 15: Traditionell julbön från Nagu kyrka med kaplanen i Nagu Kjell Granström, diakon Eeva Granström, kantor Robert Helin, Mirjam Granström, sång och Martin Granström, violon.

Fr 25.12 kl. 6: Julotta från Pargas kyrka med kyrkoherde Harry S. Backström och kantor Hanna Lehtonen.

– kl. 20: Aftonmusik på juldagskvällen, konsert från Pargas kyrka med Hanna Lehtonen & Raakel Sjöroos.

Lö 26.12 kl. 11: Julgudstjänst från Korpo kyrka på annandag jul med kaplanen i Korpo Esa Killström och kantor Mikael Granlund.

Sö 27.12 kl. 10: Gudstjänst kring julens psalmer från Pargas kyrka med tf. kaplanen i Inö Jussi Meriluoto och Birgitta Sarelin som psalmpresentatör.

Sö 30.12 kl. 18: Psalmandakt från Pargas kyrka med Birgitta Sarelin.

ESBO

Grundförbättringen av Gräsa urlund är klar

Grundförbättringsarbetena i Gräsa urlund i Esbo har slutförts i början av december.

– Tidtabellen och budgeten höll. Totalt kostade arbetena lite över en miljon euro, berättar projektplaneringsingenjör **Mika Heimala** vid Esbo kyrkliga samfällighet. 7700 nya växter, både träd, buskar och perenner, har planterats och gångarna satts i stånd.

Text: Eija Harju/Sheila Liljeberg–Elgert

Huvudgångarna i Gräsa urlund har fått nya ytor. De brantaste ställena har fått räckan så att det är lättare att ta sig fram. FOTO: JUSSI HELTTUNEN.

ÅBO

lö 19.12 kl 19.30: De Vackraste Julsångernas direktsändning via www.virtuaalikirkko.fi.

sö 20.12 kl 12: Predikogudstjänst via www.virtuaalikirkko.fi. Ensemble MMXX medverkar.

to 24.12:

– kl 8.30: Julbön på församlingens Facebook-sida www.facebook.com/abosvenskaforsamling

– kl. 10.30 och 11: Julaftonsstigen. Kom med och upplev julevangeliet genom en vandring utomhus runt Domkyrkan.

Vandringen passar både liten som stor. Vi vandrar i små grupper på 10 personer och bär munskydd. Start från stora granen. Anmäl klockslag och antalet deltagare senast 23.12 kl. 12 till malena.bjorkgren@evl.fi eller per sms 0403417461.

– kl 17.30: Julbön via www.virtuaalikirkko.fi.

fre 25.12 kl 15: Virtuell julfest. Se www.abosvenskaforsamling.fi för mera information.

lör 26.12 kl 12: Predikogudstjänst via www.virtuaalikirkko.fi.

sön 27.12 kl 12: Predikogudstjänst via www.virtuaalikirkko.fi.

fre 1.1 kl 12: Predikogudstjänst via www.virtuaalikirkko.fi.

sön 3.1 kl 12: Predikogudstjänst via www.virtuaalikirkko.fi.

ons 6.1: Predikogudstjänst: se www.abosvenskaforsamling.fi för mera information.

I år kläs julen av alla måsten

Hilkka Olkinuora närmar sig julen som ett sinnestillstånd. Det skalar bort många måsten..

– Fira den jul du kan och vill fira i år, säger Hilkka Olkinuora. Jultraditionerna handlar inte alltid om vad man gör – utan om varför man gör det.

TEXT: **ERIKA RÖNNGÅRD** FOTO: **ARKIV / CHRISTA MICKELSSON**

– Under mitt långa liv har min utgångspunkt för julen blivit att julen är ett sinnestillstånd. Utgår man från det blir man av med många måsten på en gång, säger Hilkka Olkinuora.

Julen lutar sig tungt på traditionerna. Vi drömmer om att julen ska vara som den alltid har varit, men å andra sidan är det ofta upprätthållandet av traditionerna som skapar den ökända julstressen.

I år är det i stället många av oss som tycker att det känns svårt att inte få fira jul som vi brukar.

– Om coronaviruset som ställt till med så mycket problem kan hjälpa oss med något så är det just att klä av julen alla måsten. Ta grötskeden i din egen hand, fira den jul du kan och vill fira.

Hilkka Olkinuora har levt i olika bonusfamiljer i femtio år och säger att det fått henne att inse att talesättet ”Om du vill få Gud att skratta, berätta om dina planer för honom” stämmer väldigt väl. I bonusfamiljer får man

ofta flytta festerna fram och tillbaka i almanackan.

I hennes familj fick man ofta välja ut en dag som man kallade för julaf-ton – ibland firade de så många som tre julaftnar.

Plan B kan bli ny tradition

Redan för många år sedan förde hon fram idén om att minska julstressen genom att varje familjemedlem får välja en tradition eller sak som är viktig under julen. Sedan satsar man på de utvalda julsakerna och nedprioriterar resten.

I år kan vi använda oss av samma princip för att sätta igång en diskussion om vilka jultraditioner som faktiskt är viktiga för oss, och varför vi längtar efter dem.

Idén om en julsak per person kom ursprungligen från Olkinuoras goda vän Kirsti Manninen. I Manninens familj hade till exempel det yngsta barnet önskat sig julgröt som sin julsak. Den övriga familjen svarade förvånat att de ju redan äter risgrynsgröt till jul.

Jo, sade barnet, gröten finns – men alla har så bråttom bort från bordet.

– För barnet handlade julgröten om frid och gemenskap. Det vi förknippar med julen har en inre betydelse, och därför är det bra att försöka nysta fram vem som vill ha glädje och aktiviteter och vem som vill ta det lugnt.

För många kommer julen under coronaåret att bli en jul där vi måste avstå, och inte bara från den onödiga julstressen. Olkinuora tror inte att vi kan bli av med den sorgen enbart genom att tänka positivt.

– En attitydförändring till det positiva sker inte i ett huj. Man får sörja den jul som man upplever att går förlorad. Sörj färdigt det du sörjer, men sök sedan upp lösningar.

»Julen är ett sinnestillstånd.«

Julen efter ett år av inställda planer lyfter också fram Maria och Josef i ett annat ljus.

– De hade inga nätverk och de visste inget om tidtabellerna. Osäkerheten och ovissheten hör människolivet till, men tidigare har vi kanske inte behövt tänka på att julen också har den här sidan.

Det här året får vi kanske se hur de

viktiga traditionerna får leva på ett annat sätt.

– Kom ihåg att årets plan B kan bli din nya tradition. Ett nytt slags jul är också ett bra tillfälle att fundera över hur det här året har förändrat mig. Jag är inte samma tomte som i fjol, alla har vi förändrats.

Fler har upplevt ensamheten i år

Innan pandemin slog klorna i Finland och världen brukade Hilkka Olkinuora besöka någon pensionärsgrupp åtminstone en gång i månaden. Ensamhet var det tema som grupperna oftast ville diskutera.

– Först nu när ensamheten drabbar oss alla blir den synlig. Coronan har gjort ensamheten till en delad upplevelse, och vi får hoppas att vi är ödmjukare och klokare under kommande jular.

Hon uppmanar oss att lyfta blicken och se oss omkring om vi inte trivs med vår ensamhet.

– Man kan ta på sig masken och luska i hela trappuppgången eller ha en konsert på höghusgården. Med mask och distans kan vi ändå komma ut ur huset. Fast det inte går att ta din lussekatt och fika med grannfrun i år kanske man ändå kan hitta något att göra gemensamt. Om du ler bakom din mask kanske det kan bli början på en vänskap.

Gunnevi och Ingmar Weckström återkommer ofta till det fina med att bo i prästgården, mitt i församlingens liv.

De minns jularna i prästgården

Det var något särskilt med att bo i en prästgård under jultiden. Där kunde man hitta skolbarn som bakade pepparkakor, rådsmedlemmar på julkaffe eller en övande musiker i vart och vartannat rum.

TEXT: **EMELIE WIKBLAD**
FOTO: **SUSANN NABB-VORNANEN**

En vecka före julafton år 1976 flyttade **Ingmar** och **Gunnevi Weckström** och deras två barn in i prästgården i Solf, när Ingmar blev församlingens nya kyrkoherde. Ingmar och Gunnevi är båda födda på landet, i Terjärv, men familjen hade bott tretton år i Vasa. De minns vilken upplevelse det var att komma tillbaka till landsbygden.

– Det första Ingmar gjorde var att sätta på stereon så det dundrade i hela prästgården – nästan så att fönstren skullrade i kyrkan på andra sidan vägen.

Nästa morgon hade det snöat och Gunnevi kunde inte motstå att gå ut och sopa bort snön. Hon mötte vaktmästaren som kom från kyrkan. Han harklade sig: "Inte är jag van med att prästfrun sopar vägarna."

– Jag blev lite rädd att han skulle tro att jag tog hans jobb, skrattar hon.

Det blev en stämningsfull jul det första året, trots flytten mitt i julbestyren, och många jular efter det.

– Julbönen på julafton hade införts året innan, berättar Ingmar. Jag minns att det var 125 människor i julbönen och kanske 600–700 på julmorgonen det första året.

Det svängde långsamt. Julottetraditionen var stark, men när allt fler vände sig av med att ta sig till kyrkan klockan sju på julmorgonen blev fördelningen till slut den omvända.

– Jultiden i Solf kyrka var väldigt speciell, jag tror nästan vi var den enda kyrkan i Österbotten som hade kvar det här med levande ljus i alla bänkändor, säger Gunnevi. Det kom mas-

sor av människor från stan hit för att fira jul, för det tyckte det var så fint.

En 95-årig dam som Ingmar hälsade på kom ihåg hur det kändes att stiga in i kyrkan när hon åkt med häst och släde till julottan i vinterkyllan: "som att komma till himmelriket".

Prästgården som livsstil

De bodde i prästgården i nästan 25 år – en tid de minns med värme. Prästfamiljen fanns mitt i byn, ett stenkast från kyrkan och med pastorskansliet i samma hus.

När kyrkoherden ville ha en ledig dag var det säkrast att inte vara hemma.

– Jag hade ledigt på måndag och kansliet var stängt, men det hade folk lite svårt att förstå, säger Ingmar.

Men de trivdes med att det rörde sig folk i prästgården.

– Jag tycker det är så synd att inte prästgårdarna används som förr. Det var ju ett helt underbart ställe att bo på, säger Gunnevi.

Det är ett stort hus som står uppe på backen, omgiven av höga granar och björkar.

– På vintern var det så sagolikt vackert när det var rimfrost i alla träd, säger hon.

Gunnevi minns att hon var nervös första gången hon steg in i Solf kyrka som prästfru, men säger att Solborna tog väl emot dem. Hela familjen blev involverad i församlingen.

Visst kan det också finnas en baksida – det är inte alltid så roligt att vara känd av alla som "prästens barn". Deras princip var att inte tvinga med barnen till kyrkan, utan låta dem ta sov-morgon de gånger de hellre gjorde det.

– Det var ett sätt att leva, säger Gunnevi och jämför livet i en liten församling med bondgårdarna där flera generationer samsades.

Alla kände prästen. Ofta sågs Ingmar när han gick med familjens hund ner till byn och hämtade posten.

– Det sändes en tv-gudstjänst härifrån. En ung familj satt och såg på den, och när deras lilla pojke kom till tv:n sa han genast: Var är hunden? berättar Gunnevi och skrattar.

Hon var hemslöjdslärling och jobbade som timlärare i tre lågstadieskolor. Hon lät också barnen bekanta sig med prästgården: visade dem pastorskansliet, bakade pepparkakor eller stekte plättar.

Gunnevi säger att hon alltid varit en julpysslare – kanske med visst inflytande av sitt yrke – som stöpt ljus och pysslat änglar med barnen tills de tröttnat. Allt skulle var färdigfixat i god tid före julafton.

– Jag brukar säga att före julen var jag aldrig i säng före klockan två.

Under en lång tid bjöd hon alla lärare på julkaffe efter festen i skolan. När den seden fick ett slut bjöd hon istället in församlingsanställda och förtroendevalda.

Ingmar var också lärare vid sidan av prästjobbet. Han undervisade religion i Vasa och sedan i Korsholm tills han fick uppdraget som kontraktsprost och tiden inte längre räckte till.

– Men jag sa efteråt: det var nog roligare i

Kyrkan i Solf sedd genom prästgårdens fönster.

högstadiet än att vara kontraktsprost, fastän det inte var något fel på det senare, säger han. Det är viktigt att man är ärlig med ungdomarna, det går inte att hyckla, de genomskådar en.

Han fick på omvägar höra att hanselevs sagt om honom: "Han där Weckström är nog bra, för han är inte så väldigt religiös."

– Jag tyckte det var ett helt roligt omdöme.

När kyrkoherden steg i pepparkaksdegen

För kyrkoherden i en liten församling betydde julen alltid jobb och ibland korta nätter.

– Det var stor ungdomssamling på nyårsaf-ton och den slutade med nattvardsgudstjänst i kyrkan vid tolvslaget. Sedan skulle man upp till åtta på nyårsdagsmorgon, berättar Ingmar.

Veckorna före jul fylldes av juluppvaktningar till äldre församlingsbor. En dag råkade Gunnevi vara ledig på förmiddagen och stod och bakade pepparkakor när han kom hem en snabb vända för att äta lunch. Hon satte lock på pepparkaksdegen och stoppade undan den i den branta källartrappan som ledde ner till garaget som fanns under köket.

– Han fick sin mat och bråttom som han hade drog han hastigt på sig kläderna och for iväg ner till bilen i garaget – men där i trappan stod ju pepparkaksdegen! Han steg mitt i degen och for ner för trappan som en virvelvind. På vägen slog han handen i saftflaskorna som vi hade på en balk, så flaskorna föll ner på honom.

Gunnevi berättar att hon blev livrädd. Men kyrkoherdens rygg – och pepparkaksdegen – klarade sig.

Skrämd blev hon också den gången när de bestämt att ställa julgranen bredvid fönstret som vette mot kyrkan, så att folk kunde se den utifrån. Kyrkvaktmästaren brukade varje år ta in en stor gran åt dem. Granen placerades i en stor så och fästes med ett band i en spik

i väggen, den sträckte sig ända upp till taket

– Jag höll på och garnerade pepparkakshuset där på nattkröken. Då small det till – som ett kanonskott. Jag tänkte: Nu for granen ut genom fönstret, säger Gunnevi.

Men granen stod kvar. Hon gick runt och sökte men hittade ingenting som kunde förklara smällen: inga tavlor hade fallit ner, inga speglar gått sönder.

– Men när vi kom upp på morgonen såg vi vad det var.

»Det är synd att inte prästgårdarna används som förr.«

Till historien hör att de haft renovering i prästgården och fått ny spännpapp på de gamla stockväggarna. Nu var där tre stora sprickor i tapeten. Huset hade rört sig i det kalla vädret och spännpappen hade gett efter.

I deras hem har alltid hörts mycket musik. Ingmar spelar violin och piano, sonen tuba och trombon och dottern är musklärare.

– Jag hade arbetsrummet i ett hörn i ändan av prästgården. Jag försökte skriva en predikan men i grannrummet spelade svårsonen piano, i pastorskansliet vägg i vägg övade min son trombon och på vinden övade dottern sång. Det blev lite för mycket, så jag satte hörlurar på så jag fick höra egen musik, skrattar Ingmar.

De senaste åren har fyra personer från deras familj spelat i stråkorkestern på julafton.

Ingmar och Gunnevi bor kvar i Solf. Numera går de inte i julottan alla jular, julbönen har blivit den nya traditionen för dem också och den förs vidare i släkten.

– Julbönen är nog en av julens höjdpunkter, säger Gunnevi. Det är svårt att tänka sig en jul utan den.

»Då small det till – som ett kanonskott. Jag tänkte: Nu for granen ut genom fönstret.«

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54

(med repris kl. 9.54)

Fredag 18.12 Rebecka Stråhlman, Borgå
Måndag 21.12 Ingemar Johansson, Mariehamn

Tisdag 22.12 Heidi Storbacka, Jakobstad
Onsdag 23.12 Heidi Storbacka, Jakobstad
Torsdag 24.12 Heidi Storbacka, Jakobstad

Emma Audas predikar i julottan från Åbo svenska församling.

Fredag 25.12 kl. 07.50 Inför julottan kl. 08.00 Julotta med Åbo svenska församling. Predikant: Emma Audas. Liturg: Mia Bäck. Organist: Marjo Danielsson. Försångare: Christopher Sell. Samsändning med Yle Fem från Henrikskyrkan i Åbo.
Måndag 28.12 Claus Terlinden, Karis
Tisdag 29.12 Claus Terlinden, Karis
Onsdag 30.12 Claus Terlinden, Karis
Torsdag 31.12 Bo-Göran Åstrand, Borgå
Måndag 4.1 Catarina Olin, Sundom
Tisdag 5.1 Peter Sundqvist, Purmo
Torsdag 7.1 Rebecka Stråhlman, Borgå

Aftonandakt kl. 19.15

Fredag 18.12 Maria Repo-Rostedt, Helsingfors
Lördag 19.12 kl. 18.03 Ett ord inför helgen
Söndag 20.12 Herrens födelse är nära. Textläsare: Monica Slotte och Lucas Snellman.
Måndag 21.12 Catharina Englund, Jakobstad
Tisdag 22.12 Catharina Englund, Jakobstad
Onsdag 23.12 Catharina Englund, Jakobstad
Torsdag 24.12 kl. 17.00 Julbön med Borgå svenska domkyrkoförsamling. Predikant: Bo-Göran Åstrand. Liturg: Andreas Lundgren. Organist: Anne Hätönen. Sång: Försångargrupp. Solist: Topias Lundell. Textläsare och förebedjare: Linda Wahrman.
Fredag 25.12 Ordet blev människa. Textläsare: Karin Erlandsson och Fredrik Erlandsson.
Lördag 26.12 kl. 18.03 Ett ord inför helgen
Söndag 27.12 Gud är kärleken. Textläsare: Monica Slotte och Lucas Snellman.
Måndag 28.12 Margareta Puiras, Ekenäs
Tisdag 29.12 Margareta Puiras, Ekenäs
Onsdag 30.12 Margareta Puiras, Ekenäs
Torsdag 31.12 Vårt liv är i Guds hand. Textläsare: Monica Slotte och Lucas Snellman
Fredag 1.1 Jesu namn. Textläsare: Eva Johansson och Ingemar Johansson.
Lördag 2.1 kl. 18.03 Ett ord inför helgen.
Söndag 3.1 Guds hus. Textläsare: Anna Edgren och Marika Kivinen.
Måndag 4.1 John Vikström, Åbo
Tisdag 5.1 John Vikström, Åbo
Onsdag 6.1 John Vikström, Åbo
Torsdag 7.1 Hilka Olkinuora (repris från 8.1.2019)

FOTO: UNSPLASH

Gudstjänst kl. 13.03

Söndag 20.12 Gudstjänst med Matteus församling i Helsingfors. Predikant: Patricia Högnabba. Liturg: Juho Kankare. Kantor: Niels Burgmann. Sång: församlingens ungdomar. Musikedare: Daniela Strömsholm. Textläsare: Annica Söderström och församlingens ungdomar.

Lördag 26.12 De vackraste julsångerna med Åbo svenska församling. Programvärdar: Pia Siegrids och Jan Hellberg. Andakt: Sofia Liljeström. Sång: Sonja Rosenqvist, Marika Kivinen och Sakari Pulkkinen. Solist: Sonja Rosenqvist. Kör: Åbo svenska församlingens barnkör. Körledare: Sofia Liljeström. Försångare: Marika Kivinen och Sakari Pulkkinen. Musiker: Olli Liljeström (bas, kapellmästare), Andreas Näsman (piano), Melker Engblom (cajon) och Senni Valttonen (orgel). Programmet spelades in i Henrikskyrkan i Åbo den 11 december 2020.

Söndag 27.12 Julgudstjänst med Svenska lutherska evangeliföreningen och Vörrå församling. Inledning, predikan och slutbön: Samuel Erikson. Sång: Dubbelkvartett och barn ur Evangelikidz. Solister: Alma Djupsjöbacka, Henrica Lillsjö, Sabina Sjöbacka, Emma Lönnqvist och Samuel Erikson. Musiker: Niklas Lindvik och Felix Lindvik (piano, keyboard), Jonathan Stenlund (bas), David Forsblom och Joel Ahlsved (trummor, perucssion) och Samuel Forsblom (trumpet). Musikedare: Niklas Lindvik. Gudstjänsten spelades in den 12 december 2020 i Vörrå kyrka.

Fredag 1.1 Musikgudstjänst med Amigo Choral och Pekka Simojoki. Predikant: Björn Vikström. Textläsare: Hedvig Långbacka. Kör: Amigo Choral, solister Sören Lillkung, Maria Höglund, Barbara Huldén och Peter Wikström. Solosång och gitarr: Pekka Simojoki. Övriga musiker: Patrick Wingren, piano och Marcus Söderström. Gudstjänsten spelades in i samband med Kyrkodagarna i Jyväskylä i maj 2019.

Söndag 3.1 Countrygudstjänst med Karis-Pojo församling. Sång och musik: Country Express, Christa Katter och Roland Näse. Mötesledare: Pentti Raunio. Textläsare: Barro Näse. Gudstjänsten spelades in den 25 oktober 2020 i Sankta Katarina kyrka i Karis.

Onsdag 6.1 Gudstjänst med Västabolands svenska församling. Predikant: Harry Sanfrid Backström.

–Jag besökte min kompis grav, men jag vet att han inte är där, säger Pontus J. Back. –Det finns liv efter döden. BILD: YLE/PRIVAT

KANMAN använda en gammal likbil som familjebil? Det gör iallafall Pontus J. Back, med ett tydligt budskap skrivet på den vinröda karossen: "Det finns liv efter döden." Det är ett budskap han är säker på efter allt han själv har upplevt. Tidigare fylldes Pon-

tus liv av droger, alkohol och rockturnéer i Amerika, men idag åker han dit för att missionera istället. I en annan likbil, som är vit, men där orden på karossen är desamma.

Redaktör: Hanna Klingenberg

Himlalliv: Det finns liv efter döden

Yle Fem: må 21.12.2020 kl. 18.30, repris ti 22.12.2020 kl. 10.00

Arenan: 20.12.2020

Snöbollskrig under skolungdomens skidläger i Kronoby 1961. FOTO: ÅKE ERIKSSON

KU FYLLER 100 ÅR!

Förbundet Kyrkans Ungdom har ständigt sökt sin identitet, och genom åren klarat både motsättningar och tillväxtperioder. – Jag blir stum av beundran när jag tänker på att man hade över 5000 juniorer och egen tidning, säger Sixten Ekstrand.

TEXT: ULRIKA HANSSON

För hundra årsedan upplevde man ett behov av att bilda ett förbund för ungdomar inom Borgå stift.

– Det fanns de som drev på och de som motsatte sig och tyckte att det räckte med Församlingsförbundet. Den här armbrytningen är intressant, säger **Sixten Ekstrand**.

Han är direktor för Kyrkans central för det svenska arbetet, och har

på sin fritid under tre års tid ägnat mycket tid åt arkiverat material. Arbetet resulterade i historiken *I väckelsens och kyrkans tjänst – Kyrkans Ungdom 100 år*.

– Man lär så länge man lever, eller parodierat: man lär så länge man skriver historiker. Jag är uppväxt i den här rörelsen, har varit verksamhetsledare och ordförande, så det här arbetet har varit en upptäcktsresa i det egna andliga landskapet. Och jag har lärt mig mycket nytt, om hur man

löst konflikter och hur man sett på sin roll inom kyrkan.

Motsättningar har kommit och gått

– Spänningen mellan väckelse och folkkyrkokristendom inom KU tilltog i slutet av 1950-talet, folk såg olika på det. Och på 1970- och 1980-talen var det karismatiken som orsakade spänningar. Det här har berört också andra väckelser och kyrkan som helhet, säger Ekstrand.

Efter kriget och fram till 1960-talet växte rörelsen så det knakade.

– Jag blir stum av beundran när jag tänker på att man hade över 5000 juniorer och egen tidning, och senare stiftsläger för ungdomar. Det visar på den kraft som fanns i arbetet.

KU har ständigt sökt sin identitet: Ska man vara en väckelserörelse eller en inomkyrklig rörelse? Erbjudna något specifikt för ungdomar

eller för alla åldrar? I dagens läge är lekman-naaktiviteten en av de viktiga identitetsskapande faktorerna.

»Det fanns de som drev på och de som motsatte sig.«

– Vilken roll kommer kyrkliga organisationer och väckelserörelser att ha när församlingarnas resurser minskar och de anställda blir färre för varje år? Det gäller att försöka upprätthålla samma verksamhet, men på annat sätt. Jag hoppas kyrkan ser att det i de här rörelserna finns en potential och ett lekman-naengagemang man kan räkna med.

Jul med Borgå-mått

»Din omtanke kan ge en strimma av hopp inför det kommande året.«

NÄR VI flyttade till Borgå fick vi höra om talesättet att man här använder sig av Borgå-måttet. Bakgrunden till detta är att skatter en gång i tiden betalades i säd. Borgåborna ansåg att deras skatter mättes med ett för stort kärl. De skrev ett brev till kungen i Stockholm och frågade varför deras mått var nästan 1,5 gånger större än andra städers.

Hur svaret från kungen löd känner jag inte till. Däremot att Borgå-måttet senare fått en riktigt positiv betydelse. Den som ger med Borgå-mått mäter upp med råge och är generös. Några tomater till eller lite extra jordgubbar vid torghandeln en varm sommardag är en påminnelse om att här snålas det inte. Den som mäter med Borgå-mått gör andra glada.

Den här julen känns det ändå som att de rågade måtten är långt borta. Vi lever alla med begränsningar. Mer eller mindre. När ordet corona uttalas känner vi kanske hur tröttheten liksom breder ut sig. En viss oro infinner sig och vi undrar hur den här julen ska bli. Var ska vi samlas och hur många kan vi bjuda? Och många av oss saknar de stämningsfyllda julkonserterna vi hade sett fram emot. Många är de som arbetar hårt just nu. Många är mitt uppe i svårigheter.

IDET HÄR läget behöver vi kärlek och omtanke med Borgå-mått mätt. Med råge. Mer än vi behövt på länge. Det är kanske den här julen som vi tydligt ser vad som är viktigt. Att ha råge på julklappskorgen och serveringsfaten ger oss inte det som vi innerst inne längtar efter. Vi behöver varandra. För hur skönt är det inte när någon ser oss i ögonen även om ansiktsskyddet täcker en stor del av ansiktet. Hur mycket betyder det inte att få sitta och samtala en stund och dela vardagen. Och varma inuti blir vi när någon ställer upp och hjälper till.

I din närhet finns säkert någon som behöver din blick, din hjälp och din tid. Om du tar dig tid en stund och ger av dig själv kan du värma en medmänniskas hjärta. Din omtanke kan lysa upp och ge en strimma av hopp inför det kommande året. För nu är det tid för de vardagsnära handlingarna. Så hör av dig till den som behöver dig!

Julens glada budskap når oss också i år. Gud har hört av sig. Gud är inte långt borta från någon enda av oss. Då frälsaren Jesus Kristus föddes hit till vår värld gav Gud sin kärlek med Borgå-mått. Så att vi riktigt säkert skulle veta att vi är älskade och sedda under alla omständigheter. Så att vi ska våga ta en dag i taget och frimodigt se framåt. Så att vi tillsammans och med Guds hjälp ska kunna ta emot ett nytt år.

Bo-Göran Åstrand, biskop i Borgå stift

Deltagarna i påskweekend för unga vuxna på Pörkenäs. FOTO: VILLE KAVILO

Till vänster: Ungdomar på skolungdomens skidlager i Kronoby 1961 tar för sig av maten. Till höger: Deltagarna från Pedersöre prosteri i stiftsungdomsläget i Hila (Kyrkslätt) 1960 tar en paus under resan. FOTON: ÅKE ERIKSSON

Varför blev KU så betydande?

– När KU bildades 1920 fanns det ett behov man svarade mot. En viktig ingrediens är också att KU stått på två ben, väckelsen men också stadig kyrklig mark.

Vilken är skillnaden mellan Kyrkans Ungdom och Evangeliska Unga, och varför blev det en rivalitet mellan dem? Finns den kvar?

– Teologiskt har det funnits och finns skillnader mellan KU och EU. I ämbetsfrågan intog EU en strikt linje. I KU såg man det företrädesvis som en positiv sak att ämbetet öppnades för kvinnor. Men bägge synsätten finns i båda föreningarna. Samtidigt finns det också en identitetsskillnad i hur man förhåller sig till den egna rörelsen. EU har haft en starkare identitet. Utmaningen för KU har varit medlemmarnas många lojali-

teter: den egna församlingen, missionsengagemanget i FMS, Kristliga Folkhögskolan och KU.

»När KU bildades 1920 fanns det ett behov man svarade mot.«

– Ser man på dagsläget står de varandra närmare i dag än många gånger tidigare. Man har till exempel ett gemensamt nyårsläger, och det säger ju något om att man kan samarbeta kring vissa saker. Sedan finns det fortfarande skillnader fast man inte ska hårdra.

”Jag fick mitt liv tillbaka”

För snart tjugo år sedan var **Titti Sundblom** slutkörd av smärta. Alla leder var inflammerade, hon hyperventilerade och föll ihop i kramper. Under ett av de värre anfallen var hon ensam hemma med två famnbarn.

TEXT: **ULRIKA HANSSON**
FOTO: **JOAKIM HOLMSTRÖM**

Titti Sundblom är guldsmed, bosatt i Mariehamn. Hon utstrålar energi och livsglädje. För nitton år sedan såg livet helt annorlunda ut.

– Alla mina leder var inflammerade, det började nere vid fotlederna. Till slut var de blå, gröna och gredelina och svullna. Jag fattade ju ingenting, och jag ammade då, min yngsta var bara två månader.

Titti hade också en aktiv tvååring.

– Jag vågade inte gå i trappan för jag var så rädd att mina ben inte skulle bära, det gjorde så ont. Och jag orkade knappt lyfta baby, för att inte tala om tvååringen. Min man jobbade heltid och byggde vårt hus.

När han kom hem höll hon god min.

– Hans slet ju och jobbade hårt och varså trött, så jag sade inte hur ont jag hade.

Hennes leder såg konstiga ut, men de trodde båda att det skulle ge med sig så småningom.

– Men när jag en dag satt och hasade mig ner för trappan i lägenheten, med den lilla i famnen, och höll tvååringen i nackskarven så hon inte skulle ramla, då tänkte jag: Det här är inte normalt! Vakna upp nu!

Hon var mentalt och fysiskt slutkörd och åkte en kväll in till hälsocentralen.

– Läkaren skrev ut starka värkmediciner och kortison. Jag fick sluta amma över en kväll.

Hon blev först feldiagnostiserad, man trodde det var en åkomma som skulle läka ut av sig själv. Plötsligt kom den första, stora attacken, när hon var ensam hemma med barnen.

»Jag minns hur jag ligger framför spisen och hyperventilerar.«

– Jag ramlade ihop på köksgolvet framför spisen, jag höll på och lagade middag, och vi hade inte spisskydd. Jag minns hur jag ligger framför spisen och hyperventilerar, så kraftigt att jag svimmar av emellanåt. Spagettivattnet kokar, min ettåring står på min höft, håller i sig i diskbänken precis vid spisen och hoppar upp och ner. Och jag tänker snart hör jag hur hon får spagettivatten över sig.

Storasyster var tre år. Undersina medvetna perioder försökte Titti få henne att gå och hämta telefonen så hon skulle kunna ringa till sin man. Mendensladdlösa telefonen låg inte i sin hållare.

– Hon blev ju så till sig när hon inte kunde hjälpa mamma, så hon satt inne på toan och grät. Min dotter minns det här själv och har sagt att det är det värsta hon varit med om, att det alltid kommer att vara ett trauma i livet för henne.

Till all tur var det middagstid.

– Så till slut kom min man hem och hittade det här kaoset. Då förstod han också hur illa allting var.

Det blev en rumba av utredningar och rehabilitering. Under lång tid trodde man att hon led av panikångest, vilket hon inte gjorde. Det visade sig att hon fått den autoimmuna sjukdo-

Titti Sundblom är guldsmed och jobbar med smycken i guld, silver och andra ädla metaller.

men MCTD (Mixed connective tissue disease), lite slarvigt kallad bindvävsreuma.

Var du rädd för nästa anfall?

– Nja ... rädd skulle jag inte säga, för jag visste att jag inte kommer att dö, så det har aldrig blivit en panikkänsla för mig. Jag har alltid hört vad alla säger till mig under ett anfall. Men kroppen lyder inte.

Hon har varit hjälpt av att inte ha kontrollbehov.

– Jag tror att jag är en människa som lever väldigt mycket i nuet. Jag är också rätt glad och nöjd. Det talas om medveten närvaro, och jag tror att jag har det lite automatiskt. Jag är glad över något varje dag, det kan vara en liten struntsak. Klart man är ledsen och orolig över saker ibland, men jag har någon form av grundtillit till livet: Det löser sig, som ålänningarna säger.

Långa perioder av stress och hyperventilering har ofta utmynnat i ett anfall.

– Och det har krävt en lång period av återhämtning och rehabilitering. Men jag har haft en järnvilja att komma tillbaka.

Hon nämner i förbifarten att hon dessutom drabbades av cancer på stämbanden, precis när allt kändes lite lugnare.

– Jag var jätterädd för att inte kunna prata.

Allt ordnade upp sig på bästa sätt tack vare behandlingar, men cancer gjorde att den autoimmuna sjukdomen igen tog fart.

– Jag har inte varit så öppen med det här utåt, hur jobbigt och svårt vi faktiskt hade det. Och hur tacksam jag varit över allt stöd vi fått från föräldrar och goda vänner.

I många år åt hon starka mediciner, bland annat cellgifter, och åkte in och ut på sjukhus, ända tills hon kom till en akupunktör för två år sedan. Hon förklarar att när man hyperventilerar mycket och ofta och under lång tid blir alla vätskor och gaser i obalans i kroppen, och att det är då som attackerna kommer, kroppen lägger av.

– Det var det här som akupunktören fick bort. Jag äter inga mediciner i dag. Jag går två gånger

per år till honom, tar lite enkla blodprover och EKG som han vill se. Jag struntar i vad som är orsaken, jag bara funkar!

– Skulle jag inte ha gått till en akupunktör så skulle jag säga att det var Guds mirakel! Men han hade nog säkert ett finger med i spelet han. Efter nitton år fick jag livet tillbaka.

Hennes akupunktör är inte emot västerländsk medicin.

– Han menar att det ska gå att kombinera de här två.

– Min man är ingenjör som går på fakta. Han har sett förändringen och han tillstår motvilligt att det verkar fungera, förutsatt att man kommer till rätt terapeut. Det finns många kvackare, men det finns också väldigt många som är duktiga.

»Bönen är ett samtal. I bönen har jag kunnat älta.«

Bönen är ett samtal

Titti Sundblom blev församlingsaktiv under konfirmandtiden.

– Vi var väldigt aktiva, ett stort kompisgäng som hängde ihop. Somliga är numera präster och lärare. Vi for på Ungdomens kyrkodagar och Höstdagarna, och vi hade väldigt roligt.

Vad har din tro betytt i allt det här?

– Vad ska man säga? Tron har alltid varit grunden. Jag har alltid bett, morgonbön och aftonbön, även när jag inte varit församlingsaktiv har jag varit en aktiv bedjare.

– Bönen är ett samtal. Det har kanske varit ett sätt att inte tjata ihjäl vänner med hur man mår och känner. I bönen har jag kunnat älta.

Tron är det hon lägger upp sin värdegrund på.

– Men det gör mig inte till någon bättre människa. Jag har ett fruktansvärt temperament till exempel. Det kan vina ordentligt kring öronen på folk, säger hon och skrattar.

När **Zacharias Topelius** i oktober 1887 skrev dikten *Julvisa* hade han sannolikt ingen aning om att han skrivit en av våra mest älskade julpsalmer, *Giv mig ej glans*. Det är inte ens sagt att Topelius tänkt sig en melodi till den.

TEXT: **JOHAN SANDBERG**

VISAN BLEV ÄLSKAD JULPSALM

Zacharias Topelius i hemmet på Björkudden julen 1897, den sista julen han levde.
FOTO: SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPETS ARKIV

Att julvisan blev populär och finns i vår psalmbok kan vi också tacka Jean Sibelius för. När han fick ögonen på julvisan var hans liv långt från guld, glans och prakt. Han hade skulder upp över öronen, 100 000 mark i dåtida valuta, och ur hans dagbok framgår att humöret också var i botten.

Hösten 1909, över tio år efter Topelius död 1898, skriver Sibelius i sin dagbok att han sänt iväg sin sång den 15 oktober. Sången publicerades vid julen samma år med svensk text i *December. Jultidning för det svenska Finland* och med finsk text i *Sampo. Joululehti Suomen Kansalle*. I psalmboken anges felaktigt att Sibelius skrev melodin redan 1895.

Topelius medverkade regelbundet i Publicistklubbens jultidning *Jul-qvällen*. Julvisan skrev han som ett beställningsverk för den. Enligt Topelius brevdarium skickade han dikten till tidningens redaktör Seligmann i oktober 1887.

»Man kan inte röra den utan att göra våld på alltihopa.«

– Topelius skrev för olika tidningar och tidskrifter, han var ju redaktör en stor del av sitt liv. Han skrev ju också andra juldikter och berättelser, säger **Birgitta Sarelin**, docent i praktisk teologi vid Åbo Akademi.

På 1860-talet var Topelius med i den psalmbokskommitté som utarbetade 1868 års psalmboksförslag. Under det decenniet diskuterades att socknen skulle uppdelas i kommuner och församlingar, vilket också skedde. Den första kyrkolagen, Schaumans kyrkolag, kom 1869, och 1872 kom den profana skollagen då skolan skildes från kyrkan.

– Det här var Topelius mitt uppe i. Han var professor vid Helsingfors universitet medan han satt i psalmbokskommittén och blev senare rektor.

Julvisan ingår i Topelius diktsamling *Ljung* från 1889. I den diktsamlingen ingår också dikten *Noli me tangere* där han på några rader uttrycker sin saknad efter hustrun Emelie som "slocknade bort i det eviga ljuset", som han formulerade det i ett brev till dottern Aina 1885.

Sedan fick Jean Sibelius ögonen på julvisan.

– Den fick en ståtlig melodi och har en enkel text, som ändå inte är enkelt uppbyggd. Men texten har ett hemtema. Granen och barnen i ring är ju så typiskt Topelius. Han var en julälskare. Det finns bild av honom där han sitter vid granen på Björkudden, den sista julen han levde, och har hela sällskapet omkringsig.

Vad är då skillnaden mellan psalm och visa?

– Det är en linje dragen i vatten, i synnerhet nu. Psalmbegreppet har uppluckrats. Det finns inte mycket dogmatik i traditionell mening i julvisan. Men den som har en kristen referensram och kan sin bibel ser kopplingarna. Topelius var ju luthersk kristen och det profana han skrev byggde på hans kristna livsåskådning. Vi behöver bara gå till *Boken om vårt land* och *Naturens bok* så ser man den kopplingen.

Julvisan är formulerad som en bön, men vem man ber till är inte nämnt. Det är ändå uppenbart att bönen riktas till Gud. Jesus nämns inte utan bara Gud, Herren och Konungen. Uppenbart är också att det är Jesus som avses med Herren och Konungen.

Giv mig ej glans togs med i vårt svenska psalmbokstillägg 1928 och sedan dess har den varit med i psalmboken. Även om den hade en omtyckt finsk text redan 1909 tog det ändå till 1986 innan den infördes i den finska psalmboken.

– Det var med mycket långa tänder. Biskop Paavo Kortekangas som var ordförande för den finska sektionen i psalmboksutskottet påpekade att det är en visa, ingen psalm. Till krånglet på den finska sidan bidrog också att man reviderat en insjungen text, säger Sarelin.

Varför togs visan in i psalmboken?

– Jag vet inte, men jag kan tänka mig att det beror på Sibelius melodi. Melodin gav texten sångens vingar. Den blev populär och texten fanns från början på både finska och svenska.

När vår psalmbok förnyades språkligt 1986 var det här en av de få psalmer där den gamla språkdräkten bevarades. Endast stavningen och interpunktionen moderniserades.

– Den är uppbyggd på ett sätt som gör att man inte kan röra den utan att göra våld på alltihopa.

Till det starkt melodiska i Topelius lyrik bidrar att han använder många anaforer, associationer, allitterationer, rimflätningar och omkväden.

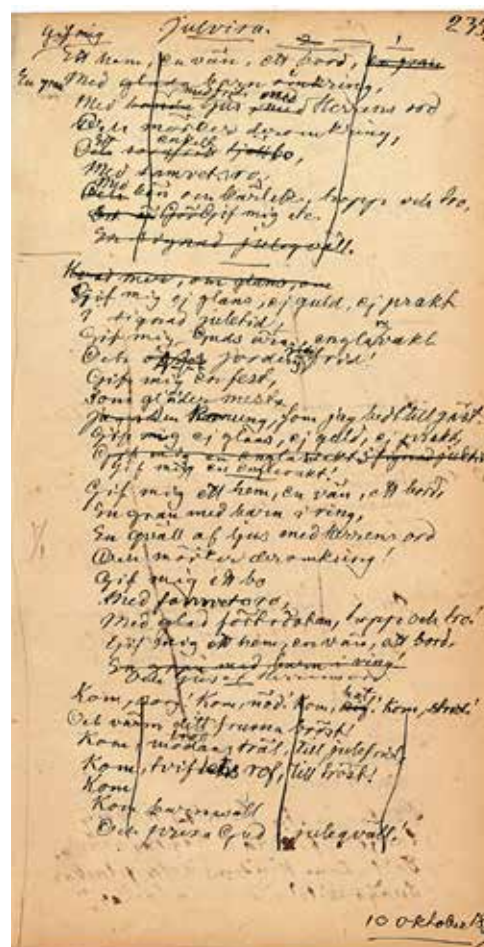
»Han var en julälskare.«

Därför reagerar Sarelin också emot att man idag ibland sjunger "giv mej" i stället för "giv mig".

– Det är ett rysligt stilbrott för då mister man vokallrimmet som Topelius har tänkt och skrivit.

Ändå har det gjorts några försök att förnya sången. Den finska texten reviderades då den skulle med i psalmboken. Men de flesta sjunger ändå den gamla, insjunga finska texten.

Den svenska artisten Mikael Wiehe har skri-

Topelius manuskript på julvisan ur Svenska litteratursällskapets arkiv.

vit en ny text till Sibelius melodi, *Kom ge mig värme ge mig ljus*. Wiehe verkar ha sökt inspiration i Topelius originaltext, men innehållsmässigt har han lämnat bort alla kopplingar till kristen tro. Med Wiehes text går sången också under namnet *Sibelius julvisa*.

Under åren 1897–1913 skrev Sibelius fem julsånger, av vilka fyra hade text av Topelius. Samlingen fick namnet *Fem julsånger opus 1*. *Giv mig ej glans* är den fjärde, men den tredje rent kronologiskt. De övriga är *Nu står jul vid snöig port*, *Nu så kommer julen*, *Det mörknar ute* och *On hanget korkeat/Visst drivor höga* med text av Wilkku Joukahainen.

I familjen Sibelius sjöng man de här fem sångerna varje jul. Janne överlätt alltid ackompanjemang av *Giv mig ej glans* till sin hustru Aino medan han själv ackompanjerade de fyra övriga.

Källor: Birgitta Sarelin, Carola Herberts Svenska litteratursällskapet, sibelius.fi, yle.fi, sipoo.fi

JULKRYSET

GENUIN	→	"DIT... ÄR EN LYKTA" Ps 119:105	↓	VIN- RANKANS FRUKT LEJDARE	→	GÖPA	→	SVEA JANSSON	HÄR TAR VI ETT C!	ALL- VÄRLIG FRUKT	→
→						POJK- NAMN VIND					
								PROFET 2Kung 14:28 SORGLIGT			
→	FÄGEL FÖRE JUL							VÄXT			
DOSA	SKIMMER	HANDLA GREKISK STAD							VAN- HELGA		REVEL
↓				BAK- STRÖM TON				GRÖNSKA I ÖKEN FETT			
BAR				"VAD ÄR...?" Joh 18:38	ANA SER MAN PÅ						
TÄNJBAR MARX										FLER- (I SAM- MANSÄTT- NINGAR)	
				KONTROL- LERAD PÅ JESU KORS							
	AIR				"ÄNGEL						
					SÄNG UTAN ORD						
	FORM SIST I GT					HANNAS FAR Luk 2:36	YNGVE NILSSON	TEN- NESSEE AULA			
TYSK FLOD EFTER MOSE- BÖCKERNA					SKOLÄMNE GRINA FÖRSMÄD- LIGT						
		OSIS	LAND I AFRIKA FINNS I ÄGG							ÅTER	YTER- LIGARE
				VATTEN- DRAGET TON				KLISTER			
									DONERA BARIUM		
								ÄKALLAR			
				HAN BODDE I RAMA- TASIM 1 Sam 1:1							

BRITT-MARI ANDTOLK

NOVEMBERKRYSETS LÖSNING

Bland de rätta lösningarna belönades följande med ett bokpris som kommer på posten.
Vi gratulerar: **Rose-May Malmberg**, Borgå, **Marco Ekroth**, Helsingfors och **Susanna Lindberg**, Grankulla.

SKICKA IN!

Sänd in din krysslösning senast tisdagen den 12 januari 2021 till: Kyrkpressen, Tölötor-
gatan 2 vån. 8, 00260 Helsingfors. Märk kuvertet "Julkryset". Du kan också ta en bild
av kryset och skicka till layout@kyrkpressen.fi. De tre först öppnade rätta lösningarna
belönas med bokpris. Bibelcitaten i kryset är enligt Bibel 2000. Lycka till!

Namn & adress:

.....

.....

.....

BMA 2020	→	J	E	S	U	↓	F	T	A	↓	S	↓	U	↓	O	
→	C	E	N	T	R	I	F	U	G		L					
→	R	Ö	R	A	N		R	E	P	A						
→	I	S	E	T	R	Y	M	A								
→	A	K	T	A	Ö	Ä	N	G	E	S	T					
↓	A	↓	M	E	N	A	G									
↓	E	M	M	A	U	S	I	N	K		O	E				
↓	U	N	G	D	O	M	L	I	G		F	R	U		D	J
↓	S	N	A	R	R	O	L	L		B	I	T	R	O	E	N
↓	S	A	G	G	R	E	S	S	O	R		H	Ö	G	R	E
↓	A	U	R	A						P	S	S	M	U	T	S
↓	A	L	T	V	R	E	D			A	T	T	E	S	T	S
↓	R	A	I	D	U					O	T	T	O			
↓	↓	F	Ö	R	S	A	M	L	I	N	G	S	H			
↓	R	U	S	L	A					O		A	S	E	T	E
↓	B	R	Ä	K	I	N	R	E	S	A		F	A	E	M	
↓	I	N	G	E	N		E	T	A	G		E	N		M	O

En tidning för nyfikna barn

HBL JUNIOR

Barnens egen tidning. På svenska!

HBL Junior

Beställ
HBL Junior på

hbl.fi/hbljunior

Kundtjänst och
prenumerationer

pren@hbl.fi
09 1253 500

Julklapptips för barn och unga

Just nu får du ett riktigt bra julerbudande på
HBL Junior-prenumerationer!

Endast
99 €
norm. 120 €

HBL Junior 1 år

HBL Junior innehåller allt som en nyhetstidning ska innehålla: intressanta artiklar om det som händer nära dig och ute i världen, vetenskap, sport, kultur - skrivet på ett sätt som är lätt att förstå. Prenumerationen är fortlöpande.

Endast
59 €
norm. 70 €

HBL Junior 6 mån.

HBL Junior innehåller allt som en nyhetstidning ska innehålla: intressanta artiklar om det som händer nära dig och ute i världen, vetenskap, sport, kultur - skrivet på ett sätt som är lätt att förstå. Prenumerationen är fortlöpande.

Från
59 €
6 månader

Prenumerationen är fortlöpande och börjar inom några dagar efter att vi fått din beställning och gäller privathushåll inom Finland som inte har en prenumeration. Priset gäller för den utsatta kampanjtiden, därefter gäller normalt listpris. KSF Media förbehåller sig rätten att godkänna prenumerationen. Priset gäller till 31.12.2020. Namn- och adressuppgifter kan användas i KSF Medias marknadsföring. Prenumerera via webben: www.hbl.fi/hbljunior.

HBL
Junior

KALLELSE

KALLELSE TILL ÅRSMÖTE

Finlands Svenska Kyrkosångsförbund r.f. håller årsmöte tisdag 12.1.2021 kl. 16.00.

Årsmötet ordnas virtuellt, vänligen anmäl deltagandet till kyrkosangsförbundet@gmail.com för att få länken till mötet. Anmälan tas emot fram till 10.1.2021.

styrelsen

WWW.KYRKPRESSEN.FI

VÄLKOMMEN ATT TA DEL AV SLEF:s

Digijulserie

Under julen publicerar SLEF en "digijulserie" bestående av fem program som ses och hörs via nätet. Programmen publiceras på SLEF:s YouTube-kanal, där du väljer spellistan "SLEF:s digijulserie 2020". Du hittar till programmen även via www.slef.fi.

SÖNDAG 20.12 KL. 15.00

Sånggudstjänst i Heliga Hjärtats kapell, Helsingfors. Tuomas Anttila, Matts Nysand, Henrica Lillsjö (kantor), Lotta Wollsten (sång). OBS! Detta program publiceras undantagsvis på Sleys YouTube-kanal.

TORSdag 24.12 KL. 13.00

Julbön från Svenska skolan i Asella, Etiopien. Edny Fors, familjen Heidi & Evans Orori med flera.

FREDAG 25.12 KL. 7.00

Julotta från Evangeliska Centret, Vasa. Tomas Klemets (liturg och predikant), Göran Stenlund (kantor). Gerbykvartetten, Tom Bergman (flöjt), Jonathan Stenlund (bas), Johanna Wargh (violin).

LÖRDAG 26.12 KL. 12.00

Julgudstjänst i Pensala bönehus. Albert Häggblom (liturg och predikant), Niclas Nylund (kantor), Pensala strängband.

SÖNDAG 27.12 KL. 14.00

Julfest i Luthergården, Mariehamn, Åland. Familjen Boström m.fl.

SVENSKA LUTHERSKA EVANGELIFÖRENINGEN I FINLAND

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Hej! Vår lilla familj på tre pers. önskar hyra lägenhet inom huvudstadsregionen. Esbo, Helsingfors eller Grankulla. Helst inom HRT-området med förbindelser. Hyran skulle gärna få vara max 1000 e/mån. Vi är rök- och djurfria. Tel. 040 510 7487 eller tea.makela@outlook.com.

ÖNSKAS HYRA

Tillfälligt boende sökes för tiden 1.3-31.5.2021 i Åbo för studerande. Kontakt per epost mariella.raevuori@edu.novia.fi.

KÖPES

Studielägenhet köpes 1a eller 2a i Helsingfors 040-7022838 Staffan

Din marknadsannons lämnar du enklast in via vårt webbverktyg som finns på www.kyrkpressen.fi. Priset är 4,50€ per rad. För annonser som lämnas in per telefon på nummer 040 831 6614 eller via epost till adressen annons@kyrkpressen.fi tillkommer en servicekostnad på 5€.

Tack till alla som deltagit i vårt arbete under året!

Med Er hjälp har vi kunnat förmedla hopp, tro och fred på olika håll i världen.

Med önskan om en Fridfull Jul och ett Välsignat Nytt År!

ORAVAIS
Rökri

TILL JULENS FESTMÅLTID
FÄRDIG DIREKT FRÅN PAKETET

www.oravaisrokeri.fi
God Jul och Gott Nytt År!

Köpes antikviteter

i hela svenska Österbotten

- 1700-1800-tals möbler oberoende av skick
- Arabiaporslinder, glasföremål från Berga, Sandnäs o. Grönvik
- Övrigt antikt lösöre, hela dödsbon och privata museér

Köp- och försäljning Raul Pohjonen

Idrottsg. 19, Gamlakarleby. Svar på svenska 06-831 3137, 044-913 8284

Kontant betalning
Varorna
avhämtas.

Kunde man tänka sig en mera inbjudande idyll att tillbringa sin ålderdom i, knappast.

Mera information om Hedvig Sofiahemmet får du av hemmets föreståndare Johanna Börman-Långström eller disponent Björn Sundqvist (tel 0400 444 393)

Camilla Svevar vinterpratar i Vega

Camilla Svevar är kyrkoherden som har rest sig, om och om igen, efter att ha fallit, och som tycker det är viktigt att öppet tala om det svåra. Hon har överlevt cancer, sexuella trakasserier och en frontalkrock. Hon har kallats kyrkoherden med det

räddiga privatlivet med fyra olika efternamn, tre äktenskap och två skilsmässor. Hon är kyrkoherde i Replot församling och vinterpratar i Yle Vega den 30.12 kl. 10.03 och 21.03.

Helalistan över årets vinter-

pratare ser ut så här:

28.12 Tarja Halonen, president och aktivist.

29.12 Kevin Holmström, artist och nygift.

30.12 Camilla Svevar, kyrkoherde och inspiratör.

31.12 Andrea Reuter, filmproducent och hemvändare.

1.1 Fritjof Sahlström, dekanus och änklings.

Vegas vinterpratare sänds i Yle Vega under nyårsveckan 28.12.2020–1.1.2021 kl. 10.03 och 21.03. På nyårsdagen 1.1 sänds programmet i repris efter Tongåvan kl. 22.15. Programmen publiceras på Yle Arenan tidigt på morgonen samma dag de sänds.

En fridfull
jul och
ett välsignat
nytt år!

KIRKKOPALVELUT

KREDU

SEURAKUNTA
OPISTO

Vinterpratar den 30.12.
FOTO: ARKIV/SOFIA TORVALDS

God jul & gott nytt år 2021!

I stället för att sända julkort har vi valt att betala en summa till Finska Missionssällskapets arbete bland Nepals lägsta kast.

f Fontana Media

KP
KYRKOPRESSEN

Fridfull jul och gott nytt år!

KYRKPRESSEN & FONTANA MEDIA

"Välkommen till läsåret 2021-2022"

Lärarkåren på Studentlinjen

Fria kristliga folkhögskolan
Vasa www.fkf.fi

Triplautbildning 3&Student
Yrkesexamen, Gymnasiebetyg,
Studentexamen

Universitet
Ettåriga linjer